

Programa de **mobilitat segura** als centres penitenciaris

Programa de mobilitat segura als centres penitenciaris

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia

Programa Compartim de gestió del coneixement del Departament de Justícia
Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada
Comunitat Educadors socials de centres penitenciaris

Febrer de 2009

Avís legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, la distribució, la comunicació pública i la transformació per generar una obra derivada, sense cap restricció sempre que se'n citi el titular dels drets (Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia). La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/es/legalcode.ca>

© Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia
www.gencat.cat/justicia

Primera edició: juliol 2009
Tiratge: 500 exemplars
Maquetació i reproducció: Service Point F.M.I., S.A.
Dipòsit legal: B-28561-2009

La versió electrònica d'aquest document és accessible a: www.gencat.cat/justicia/publicacions

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament d'Interior,
Relacions Institucionals i Participació

servei català de

Trànsit

Índex

I. Introducció	5
II. Programa d'educació per a la mobilitat segura	7
0. Contextualització del Programa	7
0.1 Criteris d'avaluació	9
0.2 Disseny avaluatiu	11
0.3 Elaboració d'instruments de recollida d'informació	12
0.4 Planificació del procés de recollida d'informació	13
1. El factor humà	15
1.1 La influenciabilitat	16
1.1.1 Publicitat i alcohol	16
1.1.2 Publicitat i cotxes	17
1.1.3 Pressió del grup	19
1.2 Agents distractors	20
1.2.1 L'atenció, la concentració i la reacció	20
1.2.2 Fatiga i cansament	23
1.2.3 Distraccions dins i fora del vehicle	23
1.2.4 El mòbil	24
1.3 Alcohol, drogues i medicació	25
1.4 La velocitat	28
1.5 L'estat d'ànim	29
1.6 Percepció del risc i construcció de la realitat	30
1.6.1 Factors personals de risc	30
1.6.2 Teories sobre la percepció del risc	32
1.7 Les normes i els conflictes	34
2. El vehicle. Seguretat activa i passiva. Manteniment	38
3. La via i l'entorn. El clima. Utilització de la via	40
3.1 Utilització de la via	41
3.2 El clima	42
III Unitats didàctiques	43
IV Bibliografia	122

I. Introducció

Arran de les jornades d'educadors del febrer de 2007 es va constituir un grup de treball d'educadors per crear un programa per a la mobilitat segura. La plataforma virtual e-Catalunya ha estat el mitjà de comunicació i treball del qual ens hem servit per a realitzar aquest programa, a més de les reunions presencials mensuals al Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada.

Aquesta proposta va sorgir de la necessitat detectada per la Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil (SSPRJJ), com a conseqüència de la reforma del Codi penal. Arran d'aquesta nova legislació s'ha incrementat el nombre d'usuaris que ingressen als serveis penitenciaris per aquests tipus de delictes. El grup d'educadors per a la mobilitat segura crea aquest Programa per donar eines als educadors de presons i als usuaris des de la vessant socioeducativa.

En la creació d'aquest programa hem tingut el suport del Servei Català de Trànsit, d'experts de l'equip de Formació en la matèria de formació de formadors i la Secció d'Educació, Cultura i Esports del Departament de Justícia. Aquest suport s'ha objectivat amb l'aportació de material, llibres, revistes..., així com la supervisió i validació del que tot seguit exposarem.

L'estructuració del programa es compon de dos blocs. En una primera part trobem el que són els continguts, és a dir, tot el referent al marc teòric del programa. En aquesta part s'expliquen tots els conceptes bàsics relacionats amb la mobilitat segura. La seva finalitat és donar suport a les sessions del programa. Aquesta part teòrica es divideix en tres apartats: factor humà, via i entorn i vehicle. El factor humà és comú a tots tres, per la qual cosa aquesta divisió és purament analítica i ens serveix per poder esbrinar els factors que influeixen en la mobilitat.

En un segon lloc hi trobem totes les dinàmiques i unitats didàctiques per dur a terme la part pràctica del Programa. La metodologia emprada en les pràctiques és la del R-O-A-C que consisteix en: primer, fase de reflexió (R) en què es tracta d'extreure les idees prèvies dels usuaris, el que pensen, saben i creuen al voltant del punt tractat; segon, oferir (O) als usuaris noves experiències perquè incrementin coneixements, millorin habilitats o es replantegin actituds; tercer, aplicar (A) els continguts socioeducatius; quart, conclusió (C) per donar sentit a tots els continguts.

Cal destacar la presentació de les dinàmiques en fitxes individuals que faciliten que els professionals puguin treballar i avaluar les sessions individualment segons el seu criteri.

Finalment, volem agrair a la SSPRJJ la confiança i els mitjans que ens han proporcionat, al Servei Català de Trànsit i als experts en formació de formadors que ens han donat suport i assessorat al llarg del programa i al CEJFE, per tots els recursos que ens han ofert.

Components del grup de mobilitat segura que han realitzat aquest Programa:

Xavier Botanch Yélamos (coord.)

Lourdes Martín Verdera

Núria Taberner Muñoz

Núria Vives Jodar

Núria Segura Llauredó

Eugènia Arana Vidal

II. Programa d'educació per a la mobilitat segura

0. Contextualització del Programa

L'educació per a la mobilitat segura té com a objectiu contribuir a l'augment de la seguretat viària per mitjà de la disminució de comportaments de risc i l'aplicació de mesures preventives.

Objectius generals:

Proporcionar eines per prendre consciència i cobrir carències en l'educació per a la mobilitat segura.

Donar resposta a les necessitats dels usuaris i de la comunitat, davant noves problemàtiques actuals.

Aportar els elements i recursos per promoure valors i actituds per a una mobilitat segura.

Objectius específics:

Oferir als interns les eines necessàries per a treballar la conducta davant el risc.

Donar resposta a la comunitat davant noves problemàtiques actuals.

Promoure la reducció de danys.

Conscienciar dels nivells de risc assumibles, és a dir, reconèixer el risc, avaluar-lo i prendre les decisions més convenients per minimitzar-lo.

Plantejar la protecció d'un mateix i dels altres.

Conèixer els elements que pertorben la percepció de la realitat.

Percebre la influència dels mitjans, el grup i els estereotips.

Adaptar-se a les situacions canviants de la via, l'entorn i el medi.

Responsabilitzar-se de l'estat del vehicle.

Destinatari: els participants adscrits al Programa seran seleccionats pels professionals adients. En concret, en el moment de l'entrevista d'ingrés o a l'elaboració del PIT.

En relació amb els professionals que faran aquestes entrevistes, derivaran al Programa els interns que responguin a les següents circumstàncies:

- segons les conductes transgressores vers les normes de la mobilitat segura detectada pels educadors socials
- segons la tipologia delictiva observada pels juristes
- segons les carències o la detecció de conductes que impedeixin una conducció eficaç i segura detectada pels psicòlegs

Tot i això, qualsevol professional que detecti mancances en aquest àmbit pot sol·licitar l'adscripció al Programa.

Temporalització: aquest és un programa flexible que es pot adaptar a les necessitats, recursos i infraestructures de cada centre. Cal destacar que per treure'n el màxim de profit seria desitjable fer dues sessions setmanals d'hora i mitja cada una. El Programa és trimestral.

Disseny d'avaluació

El procés d'avaluació no és un procés tancat. Quan s'avalua un programa s'ha de ser molt sistemàtic en la seva planificació, ja que la informació que n'obtinguem ha de ser objectiva, vàlida i fiable.

L'objectiu del disseny d'avaluació és establir i detallar quins seran aquells aspectes que s'avaluaran del projecte d'intervenció.

Per aconseguir aquesta avaluació s'utilitzaran metodologies quantitatives, però també qualitatives i se seguiran els passos que es detallen a continuació.

0.1 Criteris d'avaluació

Per poder prendre decisions necessitem comptar amb el que s'anomenen referents avaluatius, els quals ens ajuden a comparar la realitat amb unes altres dades, de manera que l'avaluació sigui al més objectiva possible. Aquests referents avaluatius poden ser criteris o bé indicadors.

Objecte d'avaluació: Participants

Criteris	Estàndards de funcionament
1. Progrés i evolució.	1.1 Comparació del nombre de preguntes i aportacions al principi del projecte amb el del final.
2. Grau d'implicació.	2.1 Qualitat de respostes en les activitats. 2.2 La motivació a l'aula. 2.3 La participació a l'aula.
Instruments de recollida de la informació	
<ul style="list-style-type: none"> - Qüestionaris. - L'observació. 	

Objecte d'avaluació: Professionals (educadors, voluntaris, Direcció General)

Criteris	Estàndards de funcionament
3. Grau d'implicació i dedicació.	3.1 Haver entès el Programa, saber-lo adaptar segons les necessitats del grup. 3.2 Fer un "control" dels projectes en diferents centres. Participar de forma activa a les reunions mensuals.
4. Motivació.	4.1 Col·laborar en el desenvolupament i la millora del projecte a l'aula.
Instruments de recollida de la informació	
<ul style="list-style-type: none"> - Reunions mensuals. - L'observació. - e-Catalunya. 	

Objecte d'avaluació: Participants

Criteris	Estàndards de funcionament
5. Adequació del Programa.	5.1 Concordança dels objectius amb els continguts i les activitats.
6. Nivell de desenvolupament del projecte d'intervenció.	6.1 Quantitat de preguntes dels usuaris elaborades un cop explicada cada activitat. 6.2 Haver elaborat totes les activitats amb la temporització establerta.
7. Objectius del projecte d'intervenció.	7.1 S'han d'haver assolit els objectius establerts al Programa.

Instruments de recollida de la informació

- Triangulació entre objectius-activitats i continguts.
- Plantilles de control.
- L'observació.

Objecte d'avaluació: Processos

Criteris	Estàndards de funcionament
8. Anècdotes.	8.1 Nombre d'anècdotes durant el projecte d'intervenció.
9. Clima favorable.	9.1 Bon ambient a l'aula (relaxat, distès, etc.).

Instruments de recollida de la informació

- Registre anecdòtics.
- L'observació.

Objecte d'avaluació: Resultats

Criteris	Estàndards de funcionament
10. Consecució d'objectius.	10.1 Quantitat d'objectius assolits amb èxit.
11. Resultats pretesos i reals.	11.1 Comparació del que es pretenia amb el que realment ha estat.

Instruments de recollida de la informació

- L'observació.

0.2 Disseny avaluatiu

Els dissenys qualitatius busquen l'explicació del que està passant, són aquells dels quals costa més de garantir els criteris de validesa, i per aquest fet, requereixen explicar pas a pas tot el que es fa en el procés avaluatiu, a causa de la manca d'estructura.

En els dissenys avaluatius qualitatius els participants en el projecte d'intervenció, més que subjectes d'aquesta, adquireixen una nova identitat que els atorga un paper més actiu a l'hora de negociar els objectius d'avaluació.

El paper de l'investigador passa d'un disseny detallat i amb una postura objectiva, a una posició molt més centrada en les subjectivitats del projecte.

Amb la selecció d'aquest disseny, bàsicament el que es pretén és garantir que el procediment avaluatiu que es durà a terme al projecte de mobilitat segura en un centre penitenciari tingui validesa interna i externa.

Una estratègia útil per assegurar un disseny d'avaluació que pugui ser operatiu i eficaç és construir la matriu de recollida de dades que es presenta a continuació. Amb aquesta matriu és més fàcil entendre quina és l'envergadura final del projecte i fins i tot permet suggerir alternatives o fonts addicionals de dades.

Matriu de planificació per a la recollida de dades

Què necessito saber?	Quines dades respondran a aquesta pregunta?	De quines fonts s'han d'obtenir?	Qui és el responsable de contactar amb les fonts i recollir les dades?
S'està realitzant el programa tal com s'establia en el disseny?	- Documents del disseny del projecte. - Anàlisi del material.	- L'educador del centre	- L'educador del centre
Quins canvis s'han fet sobre el projecte original?	- El disseny del projecte inicial. - El desenvolupament del projecte.	- L'educador del centre	- L'educador del centre
Quina és la influència o grau d'incidència del projecte sobre els usuaris?	- Dades sobre el desenvolupament del Programa. - Les activitats, l'observació, etc.	- L'educador del centre	- L'educador del centre
S'han aconseguit els objectius preestablerts?	- Disseny del projecte inicial. - Resultats.	- L'educador del centre - Documents i exercicis elaborats pels usuaris.	- L'educador del centre

0.3 Elaboració d'instruments de recollida d'informació

Per tal de recollir les dades necessàries sobre les diferents variables i que donin resposta als objectius, s'han ideat i utilitzat els instruments detallats en cada criteri (requadres anteriors), però que a continuació es defineixen.

- Els qüestionaris. Els qüestionaris que es presenten en aquest projecte d'intervenció són fitxes amb exercicis elaborats per a l'usuari per tal de desenvolupar el projecte d'intervenció.
- L'observació. Mitjançant l'observació es capta inicialment la realitat a partir de l'òptica de la persona que observa, en aquest cas, l'educador. Amb aquest instrument, s'ha de vigilar molt la subjectivitat, per tant, cal una certa distància entre la realitat observada i el mateix observador.

- Llistes de control. En tractar-se d'un nombre tan elevat de participants en el projecte d'intervenció, s'han elaborat unes llistes de control per saber quants usuaris han participat en cada sessió.
- Triangulació. Aquest instrument està caracteritzat per la interrelació de tres components, en el cas del projecte de mobilitat segura en un centre penitenciari seran: els objectius, els continguts i les activitats, per tal d'obtenir el màxim d'informació i interrelacionar-la.
- Plantilles de control. Són unes plantilles elaborades pel mateix educador del CP, en les quals es fan les anotacions de les preguntes més rellevants que els usuaris fan un cop finalitzada la sessió.
- Els registres anecdòtics. Com l'anterior instrument, són unes plantilles, una mena de document elaborat per l'educador del CP, per enregistrar les anècdotes produïdes durant el projecte d'intervenció.

0.4 Planificació del procés de recollida d'informació

En aquest apartat s'elabora un requadre en el qual quedi reflectida la finalitat segons quin sigui el moment d'avaluació i quin és el moment en el qual s'utilitzarà cada instrument dels anteriorment esmentats.

Com veurem a continuació l'avaluació segons el moment pot ser prèvia, inicial, de procés, final i diferida.

Finalitat	Moment	Objectius	Instruments
Diagnòstica	Inicial	<ul style="list-style-type: none"> - Identificar les característiques dels participants (interessos, necessitats, etc.). - Valorar la pertinença, l'adequació i viabilitat del projecte d'intervenció. 	<ul style="list-style-type: none"> - Triangulació entre objectius-activitats i continguts. - Plantilles de control. - L'observació. - Llistes de control.
Formativa	Contínua	<ul style="list-style-type: none"> - Millorar les possibilitats personals dels participants. - Identificar punts crítics en el desenvolupament del Programa. - Optimitzar el Programa en el seu desenvolupament. 	<ul style="list-style-type: none"> - Registres anecdòtics. - L'observació. - Llistes de control. - Qüestionaris.
Sumativa	Final	<ul style="list-style-type: none"> - Valorar l'assoliment o no dels objectius, així com els canvis produïts. - Verificar la validesa del Programa amb vista a satisfer les necessitats previstes. 	<ul style="list-style-type: none"> - L'observació.
	Diferida	<ul style="list-style-type: none"> - Valorar els resultats a mitjà termini i els efectes produïts. - Verificar si s'han satisfet les necessitats, punt de partida del projecte d'intervenció. 	<ul style="list-style-type: none"> - L'observació.

1. El factor humà

La majoria dels accidents es deuen a una presa de decisió equivocada, contràriament a la creença popular que la causa és una maniobra mal executada. Entenem per factor humà una errada produïda per una conducta de la persona, que és la responsable de l'acció. Des d'aquest punt de vista podem dir que el factor humà es pot treballar i per tant, es poden modificar les actituds i les negligències comeses quan es condueix un vehicle. D'altra banda també és responsable dels dispositius necessaris de seguretat.

El factor humà és la causa directa de més del 90% dels accidents de trànsit, és a dir, de cada 10 accidents 9 s'han produït per una errada humana¹. Segons un estudi elaborat pel RACC i l'Instituto de Tráfico y Seguridad Vial de València (INTRAS) en un període de deu anys, del 1993 al 2003, els accidents de trànsit a Espanya que tenen com a desencadenant una distracció van créixer un 75%². Un altre estudi del RACC deia que dels 143.000 sinistres que hi van haver durant el 2004, quasi 60.000 tenien com a causa comuna la distracció³. L'ús dels mòbils, portar els fills al darrere fent escàndol, consultar un mapa, programar el GPS, etc. són alguns d'aquests factors humans.

Som les persones, ja sigui com a conductors, passatgers o de vianants, els autèntics protagonistes del fenomen circulatori, mentre que el vehicle i la via són instruments que s'han posat al servei de l'home per a desplaçar-se.

La persona que circula per una via ha de tenir unes determinades capacitats per fer front a les exigències que constantment li pot plantejar, ja sigui a causa del mal estat del ferm, factors climàtics (aigua, neu, etc.), brutícia (oli), etc. Podem dir que ha d'haver-hi un equilibri entre el conductor, el vehicle i la via per la qual circula aquest vehicle. Quan aquest equilibri es trenca es quan es produeixen els accidents.

Hem de ser conscients que tant les capacitats com les exigències no es mantenen estables al llarg del desplaçament, sinó que varien de forma constant. A aquesta variabilitat s'afegeixen altres factors com el consum de l'alcohol, la presa de medicaments o drogues, la son, el cansament, etc. els quals redueixen la capacitat de resposta del conductor i que poden comportar problemes en el moment de circular.

¹ Com evitar un accident de trànsit, de Miquel Bort Juan. Editorial Silva.

² http://motor.terra.es/motor/actualidad/articulo/distraccion_causa_accidentalidad_29996.htm

³ http://motor.terra.es/motor/actualidad/articulo/distraccion_causa_accidentalidad_29996.htm

El factor humà es pot desglossar en diferents conceptes.

- 1.1 La influenciabilitat.
- 1.2 Els agents distractors.
- 1.3 Alcohol, drogues i medicació.
- 1.4 La velocitat.
- 1.5 L'estat d'ànim.
- 1.6 Percepció de risc.
- 1.7 Les normes i els conflictes.

1.1 La influenciabilitat

Les grans companyies de publicitat han invertit al llarg dels anys grans quantitats de diners en publicitat. Aquesta, és la manera més directa d'arribar als ciutadans i incitar-los al consum, sigui quin sigui el producte a vendre. Quan parlem de la influència de la publicitat en la mobilitat segura, no parlem tan sols de la venda de vehicles, sinó també d'altres productes, com són begudes alcohòliques, etc.

1.1.1 Publicitat i alcohol

Recentment la publicitat de begudes alcohòliques ha estat restringida per llei, però fins fa poc era molt freqüent trobar publicitat d'aquest tipus en diferents mitjans de comunicació, tanques publicitàries d'estadis de futbol, etc.

Un extens estudi encarregat pel Ministeri de Sanitat denuncia que la publicitat de l'alcohol va dirigida en gran part als joves. Segons aquest estudi, el 28% d'anuncis televisats eren sobre begudes alcohòliques i el 50% dels radiofònics estaven dirigits explícitament als adolescents i joves⁴.

En aquests anuncis s'ofereix una imatge positiva del consum de l'alcohol, associant-

⁴<http://www.lavozdeasturias.es/noticias/noticia.asp?pkid=322699>

lo amb l'èxit social i sexual. Normalment els espots es relacionen freqüentment amb l'ambient nocturn, l'oci juvenil, etc. i es busca l'empatia i la identificació dels protagonistes de l'anunci amb l'espectador. A més a més, en la publicitat de begudes alcohòliques, concretament, es fa una minsa referència als efectes negatius que el consum pot provocar, i bàsicament l'advertiment es limita a la graduació alcohòlica i a recomanar beure amb moderació i responsabilitat.

Els anuncis en definitiva intenten assegurar al comprador:

- Que si beu d'una determinada marca serà més lliure, podrà solucionar els seus problemes; lligarà més.
- Si beu d'una altra marca, quan estigui decaïgut s'espavilarà i aguantarà molt més (la festa, la diversió, la nit, etc.).
- Si beu aquest determinat producte marcarà una diferència a la resta del grup d'iguals, serà superior, etc.

Els missatges que en general intenta transmetre la publicitat són: la idea de la diversió, la felicitat, la facilitat de les coses, l'eufòria, l'estatus social (quan parlem de productes d'una certa gamma).

1.1.2 Publicitat i cotxes

Avui en dia, els cotxes són els productes per excel·lència de la societat. La venda dels vehicles, ja sigui mitjançant la televisió, els diaris, les tanques publicitàries, etc. acaparen molts més minuts, pàgines o metres quadrats que qualsevol altre producte. Segons els vehicles i les franges d'edat a qui està adreçat el contingut, el missatge és diferent.

Si parlem de campanyes publicitàries adreçades a joves, aquestes intenten transmetre sobretot el sentiment de llibertat, l'autonomia, marcar la diferència dins del grup d'iguals, fomentar la competició i la conducció agressiva, perquè les prestacions del vehicle aparentment t'ho permeten.

A més a més els anuncis intenten aportar tota mena de facilitats per poder aconseguir

el producte: facilitats en el pagament de quotes mensuals molt reduïdes, assegurances de tot risc incloses en el preu del vehicle durant el primer any, etc.

Tornen a sortir estereotips del tipus:

- Si condueixes aquest cotxe, seràs el més ràpid, no et caldrà controlar el cotxe, perquè ell ja controla.
- Si condueixes aquest cotxe tothom et mirarà i lligarà més, etc.

Si parlem de campanyes publicitàries adreçades a públic adult, ens trobem potser més varietat de productes. Podem trobar: utilitaris, vehicles familiars (amb portaequipatges molt amplis perquè hi càpiga de tot), vehicles “exclusius” (biplaces), vehicles “de muntanya”, etc. La majoria tenen com a comú denominador la potència, la velocitat i l'estatus social que et pot aportar.

Quan ens referim a aquesta franja d'edat, els anuncis fan èmfasi també en la seguretat. El nombre d'*airbags* que té, els detectors de llum i d'aigua, el sistema de frenada, etc. Donen a entendre que facis el que facis, no et passarà res perquè aquest equipament et dóna una “aparent seguretat”.

Tornen a sortir, doncs, estereotips del tipus:

- Si compres aquest altre cotxe, t'identificaran com d'una classe superior, diferent als altres, d'un estatus social diferent al de la majoria.
- Si compres aquest cotxe, ja pots córrer a la carretera perquè té un sistema de seguretat molt bo.
- Si compres aquest cotxe, et miraran, podràs córrer més perquè té més potència, més cavalls, etc.

Està demostrat que la publicitat influeix de forma poderosa a la societat i en les decisions de compra i consum dels receptors. Els missatges no ofereixen una informació objectiva que permeti que l'espectador prengui decisions de forma lliure i sense manipulacions. Al contrari, els missatges publicitaris presenten valors amb els quals els compradors intenten identificar el seu ideal de persona.

1.1.3 La pressió de grup

Un dels aspectes que més importància té en la influència sobre els adolescents és la relació amb el seu grup d'iguals. La seva resposta pot ser molt diferent segons quina sigui la maduresa i la pressió del grup que exerceix sobre l'individu.

Mentre hi ha persones que es justifiquen amb l'argument "Tothom ho fa", fins i tot sabent que el que fan no és correcte, altres saben afrontar la pressió del grup i en conseqüència, decidir què és el que els convé, però això no sempre és fàcil.

Quan parlem de mobilitat segura, hem de tenir molt en compte la pressió de grup i del context sobre l'individu (sobretot en l'adolescent). Així doncs, l'individu es pot veure pressionat a cometre actes que en nombroses ocasions tenen resultats fatals:

- La mescla d'alcohol i conducció.
- La mescla del consum de substàncies i la conducció.
- La velocitat en la conducció.
- Les imprudències en la conducció.

Tots ells són comportaments que sovint es produeixen per la pressió del grup.

Aquesta influència succeeix bàsicament perquè la persona no es coneix a si mateixa, no sap el que vol i no té un control de les seves emocions, té por de sentir-se rebutjat pel grup, no sentir-se valorat i ser ridiculitzat. Davant d'aquesta inseguretats es refugia en el grup i es deixa portar.

Per tot això, quan ens trobem davant d'un individu amb unes característiques similars a les descrites anteriorment, és important treballar-hi perquè adquireixi una personalitat ferma i treballar també la capacitat de saber dir no i oposar-se quan cregui que l'acció a dur a terme no és la més encertada.

Treballar el concepte de pressió de grup, per tant, no és fàcil, perquè depèn molt de la maduresa de la persona i del grup d'amics. En conseqüència és molt important transmetre la informació i que aquesta informació arribi al màxim de conductors possible i esperar que la resposta sigui la més adequada.

1.2 Els agents distractors

La distracció és la principal causa dels accidents de trànsit, però sovint queda relegada a un segon pla per factors com l'excés de velocitat, el consum d'alcohol, etc.

En aquest programa destaquem els següents:

1.2.1 L'atenció, concentració i reacció

Per poder desenvolupar aquest apartat, considerem que és necessari tenir clar els conceptes que el formen. Així doncs, podem dir que:

L'*atenció* és la capacitat d'enfocar diverses parts d'una experiència de manera que es facin més vives, més clares, més exactes i més conscients⁵.

La *concentració* és aplicar-se intensament a meditar sobre un objecte, una causa, una situació, etc⁶.

La *reacció* és la resposta o comportament de l'organisme a un estímul extern⁷.

Un cop definits aquests termes és important que analitzem com afecten la conducció. Per a la conducció és imprescindible estar atent a l'entorn, ja que això ens permet circular per la via. Cal, doncs, que l'atenció, la concentració i la reacció siguin conductes conscients per evitar al màxim els riscos que ens pot presentar la via.

- El concepte d'*atenció* relacionat amb la conducció inclou l'automatització d'alguns hàbits, com són, canviar de marxa i embragar, posar-se en punt mort quan estem aturats, etc. Aquesta automatització d'accions ens permet parar més atenció als senyals de la via, als vehicles que hi circulen, a la via pròpiament dita, a nosaltres mateixos i a les condicions atmosfèriques, etc.

L'atenció ens permet seleccionar la informació rellevant de l'entorn. Tenint en compte que la capacitat de processar informació és limitada, les capacitats atencionals ens permeten dirigir els recursos mentals cap als estímuls importants.

⁵ <http://www.enciclopedia.cat/>

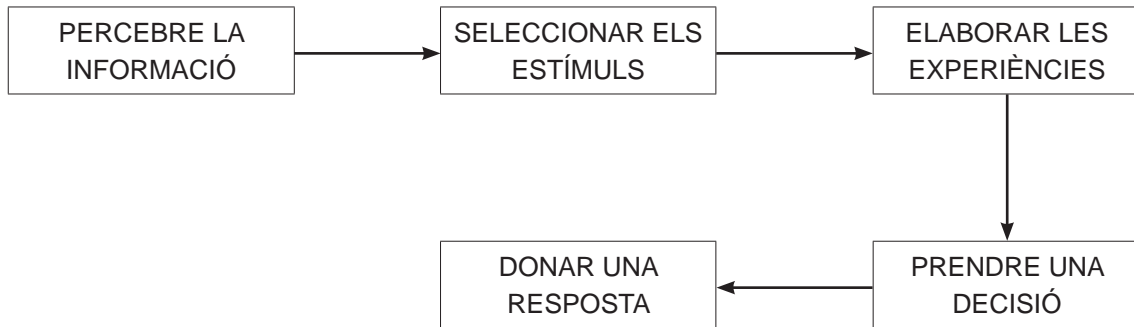
⁶ <http://www.enciclopedia.cat/>

⁷ <http://es.thefreedictionary.com/>

A la pràctica, molts accidents de trànsit tenen el seu origen en problemes relacionats amb l'atenció. Quan la nostra ment selecciona entre diferents estímuls, està posant en joc la nostra atenció. Si no seleccionem, ens saturem, de manera que es dificulta la resposta adequada del subjecte.

Aquesta capacitat de vigilància del conductor es desenvolupa mitjançant dos tipus d'atenció: l'*atenció difusa*, que permet al conductor estar obert a tots els estímuls exteriors i l'*atenció concentrada*, que permet concentrar-se en un estímulo rellevant. D'aquesta manera, en condicions normals, el conductor té posada l'atenció simultàniament en un ampli camp d'estímuls, com els altres vehicles, els vianants, els senyals o fins i tot una conversa, i els percep sense detenir-se particularment a observar-los.

L'atenció té una seqüència durant la conducció:

El procés de l'atenció implica més o menys esforç i desgast d'energia, segons el nivell d'atenció requerit. En la tasca de conduir, cal trobar un equilibri entre els recursos disponibles i les demandes de la tasca; el més adient és un nivell d'atenció d'intensitat mitjana per poder mantenir l'estat de vigilància necessari durant un temps més o menys perllongat.

Els nivells d'atenció són els que s'exposen en el següent requadre⁸.

Nivells d'atenció

Atenció alta: El conductor dedica totes les seves energies a focalitzar l'atenció en els indicadors del possible perill. El desgast continu d'energia que suposa aquesta alta concentració origina un estat de cansament que obliga el conductor a baixar la guàrdia i a reduir l'estat d'alerta. En definitiva, a distreure's per poder recuperar-se del cansament.

Atenció baixa: El conductor manté un desgast mínim, que li permet circular sense fatigar-se, però amb un estat d'activació insuficient; en el cas d'una situació de perill, el baix nivell d'activitat interna i l'estat de relaxació del conductor fan que necessiti més temps per percebre el perill, fer un judici de valor adequat, prendre les decisions correctes i executar la maniobra de prevenció de l'accident.

Nivell mitjà d'atenció (nivell òptim): Amb aquest nivell, el conductor manté un nivell d'activitat ideal per poder donar la resposta amb la rapidesa necessària. El conductor pot mantenir un equilibri entre l'estat d'atenció suficientment elevat i un comportament d'atenció de desgast mitjà, que li permet mantenir l'atenció durant un temps perllongat.

- Pel que fa la *concentració*, cal remarcar la seva importància, ja que ens permet analitzar les diferents situacions del trànsit, en les quals hem de prendre decisions ràpides i concises, com ara, preveure el temps que tenim per entrar o sortir d'un carril, fer un canvi de carril o realitzar un avançament. La concentració durant la conducció no vol dir estar concentrat en una única cosa, hi ha molts elements als quals hem d'estar atents.
- Per conduir hem de ser capaços de tenir una *reacció* ràpida i encertada, ja que d'això ens pot dependre la vida. Certes conductes han d'acabar sent automàtiques, però no inconscients. Perquè la reacció sigui immediata, per exemple, frenar només en veure que el vehicle de davant nostre frena, és necessari tenir consciència del que fem, quan ho fem i ser capaços d'alterar-ho si és necessari. La reacció ens permet adaptar-nos amb rapidesa a les diferents circumstàncies que ens envolten.

En definitiva, podem dir que l'atenció, la concentració i la reacció tenen fonament en un model de comportament actiu per part del conductor, només la presa de consciència ens pot ajudar a crear-les.

Per promoure-les hem de ser conscients en primera persona de quin nivell d'atenció, concentració i reacció som capaços d'aconseguir.

⁸ <http://www.lavozdeasturias.es/noticias/noticia.asp?pkid=322699>

Segons el coneixement d'aquestes aptituds hem de valorar com actuar quan conduïm i així, moderar la velocitat o descansar quan ens notem fatigats.

1.2.2 La fatiga i el cansament

Els nostres sistemes sensorials, com l'oïda, la vista, el tacte, etc., que són els responsables de la captació de la informació, necessiten descansar i recuperar-se. La fatiga suposa una relaxació dels nivells d'alerta a nivell neurològic, de manera que el temps de reacció augmenta i l'atenció del conductor rebaixa notablement la seva capacitat. Per tant, evitar conduir en aquestes circumstàncies és un factor de prevenció d'accidents.

1.2.3 Les distraccions dins i fora del vehicle

L'estudi de la distracció com a factor de risc és francament complex perquè, així com l'alcohol i la velocitat són factors mesurables objectivament, la distracció és difícilment quantificable i abasta un concepte molt ampli i imprecís, que inclou desatenció, falta de concentració o, fins i tot, avorriment i monotonia.

Accions com encendre una cigarreta, canviar la sintonia de la ràdio, girar-se per parlar amb el copilot o bé amb els ocupants dels seients del darrere, buscar un CD a la guantera, les ulleres de sol, etc. són algunes de les moltes distraccions que cometem mentre conduïm.

Els experts⁹ han concretat quins són els principals efectes de les distraccions que hem esmentat anteriorment.

Desviació de la trajectòria del vehicle respecte de la seva posició dins del carril.

Distàncies i velocitats inadequades amb relació a la resta de trànsit.

Pèrdua de la noció de la situació del vehicle respecte al trànsit.

Major temps de reacció davant d'una situació imprevista.

Aquestes conductes de risc derivades d'una conducció distreta solen causar, generalment, dues tipologies d'accidents: la sortida de la via i la col·lisió per encalç.

⁹ http://www.fundacioabertis.org/rcs_jor/delort.pdf

Es tracta d'accidents amb conseqüències especialment greus, tenint en compte que els impactes es produeixen en un moment en què el conductor no està en l'estat d'alerta necessari per poder reaccionar.

S'han fet diversos estudis sobre activitats distractores que comporten més risc durant la conducció: utilitzar el telèfon mòbil, consultar un mapa, beure o menjar, treure les ulleres de la guantera, sintonitzar la ràdio i/o GPS i encendre una cigarreta.

1.2.4 El mòbil

Últimament són tants els accidents de trànsit que tenen com a desencadenant l'ús del mòbil que creiem oportú fer un esment especial d'aquest aparell, amb l'objectiu de conscienciar de l'ús o del mal ús d'aquest aparell dins d'un vehicle.

Cal destacar el següent¹⁰:

- Sense mòbil un conductor no percep el 5% dels senyals.
- Mòbil amb mans lliures: un conductor no percep el 25% dels senyals.
- Mòbil convencional: un conductor no percep el 42% dels senyals.

Parlar suposa "connectar" amb l'exterior de l'habitacle, és a dir, distreu de forma remarcable el conductor i fa, doncs, que la nostra capacitat d'atenció disminueixi notòriament, amb les conseqüències que això comporta. Així doncs, no veure un senyal, un vianant o un altre vehicle, entre d'altres, són situacions que es produeixen mentre parlem per un telèfon mòbil.

Parlar per telèfon implica haver d'aguantar l'aparell, fet que, si en un moment determinat s'ha de realitzar alguna maniobra, com ara un gir, un avançament, etc. és molt difícil i la probabilitat d'èxit és mínima per no dir escassa o nul·la. Avui en dia, hi ha aparells homologats amb els quals no cal aguantar el telèfon mentre es parla, però està demostrat que si els utilitzem, tot i que disminueixen les probabilitats d'accident, aquestes continuen existint perquè desconnectem de la conducció.

¹⁰ http://www.fundacioabertis.org/rcs_jor/delort.pdf

1.3 Alcohol, drogues i medicació

- Alcohol i conducció

Referent a l'alcohol, els conductors de qualsevol vehicle no podran superar la taxa d'alcohol en la sang de 0,5 grams per litre, o de 0,25 mil·ligrams per litre d'aire expirat. Si es tracta d'un conductor novell la taxa és menor, concretament de 0,3 grams per litre (la mateixa taxa es manté durant els dos anys següents a l'obtenció del permís de conduir); quan parlem de conductors professionals la taxa és la mateixa que la del novell, 0,3 grams per litre.

L'alcohol per la seva composició produeix efectes adversos a la persona que l'ingereix, com per exemple els que es mostren en la següent graella¹¹:

Nivells d'alcoholèmia de fins a 0,4 grams per litre

Alteracions	Conseqüències
En el moviment dels ulls	Pèrdua de la visió perifèrica, que té com a conseqüència la reducció del camp visual (efecte túnel)
Retard en la recuperació de la vista després d'un enlluernament	Reducció de la visió nocturna de forma considerable
Deteriorament de l'atenció	Quan es produeixen diversos estímuls al mateix temps, com són interseccions, incorporacions, vies ràpides, etc., el perill augmenta
L'individu es mostra afable, eufòric, optimista, etc.	Disminució de l'agudesia mental i de judici
S'allarga el temps de reacció	Dificultat en accions com són, frenades d'emergència, girs ràpids, evitar un obstacle, etc.
Fatiga, esgotament	Dificultat en accions, com són, frenades d'emergència, girs ràpids, evitar un obstacle, etc.
Disminució dels nivells d'alerta	Alt risc en situacions de trànsit intens i també en circumstàncies en les quals el conductor està relaxat
Error en la coordinació motora	Reaccions imprecises
Poca percepció d'haver begut	L'individu creu que pot conduir i augmenta el nivell del risc

Si als efectes de l'alcohol en aquestes taxes baixes li sumem el consum de diversos medicaments i d'altres substàncies químiques amb efectes psicotròpics, les alteracions i les conseqüències augmenten notòriament.

¹¹ JUAN JESÚS MARTÍN GARCÍA y colaboradores. Dirección General de Tráfico. *Manual práctico de conducción para conductores profesionales*

Nivells d'alcoholèmia de més de 0,4 grams per litre¹²

Alteracions	Conseqüències
S'accentuen les alteracions visuals, disminueix la capacitat de moviment, augmentant considerablement els nivells de reacció.	Reducció de la visió nocturna de forma considerable, augment del perill, dificultats en accions d'emergència.
Conductes agressives, temeràries i excés de confiança.	Poca/escassa percepció del risc i de la responsabilitat.
Fatiga, somnolència.	Augment del perill.
Visió borrosa.	Augment del perill.
Incapacitat de controlar clarament el comandament del vehicle.	Augment de la probabilitat d'accident.

Com podem veure, quan es relaciona l'alcohol i la conducció, els efectes sovint són accidentabilitat i mortalitat. Si parlem de xifres de mortalitat en la carretera, aquestes són francament esgarrifoses.

Entre un 30% i un 50% dels accidents de trànsit tenen com a desencadenant l'alcohol¹³.

Aproximadament un 40% de les víctimes mortals dels accidents de trànsit tenen alcohol a la sang¹⁴.

Estadísticament, la probabilitat de patir un accident mortal de trànsit augmenta de forma progressiva a partir de 0,3 grams per litre, i amb 0,8 grams per litre el risc és de fins a vint vegades més gran que el d'aquells conductors que no han begut.

L'any 2007 un 38,8% de conductors morts a la carretera van donar positiu al control d'alcoholèmia¹⁵.

- Drogues i conducció

Moltes han estat les campanyes de sensibilització dutes a terme per nombrosos mitjans de comunicació referents a aquesta qüestió, però les xifres encara mostren que resta pendent un gran treball¹⁶.

Un 6,4% dels accidents mortals, tenen com a responsable la droga; dit d'una altra manera, de cada 1.000 persones que moren en un accident de trànsit, 64 és a conseqüència de la droga.

¹² JUAN JESÚS MARTÍN GARCÍA y colaboradores. Dirección General de Tráfico. *Manual práctico de conducción para conductores profesionales*

¹³ Segons la DGT.

¹⁴ Dades segons l'Institut Nacional de Toxicologia.

¹⁵ Dades de l'Institut de Medicina Legal.

¹⁶ *Com evitar un accident de trànsit*, de Miquel Bort Juan. Editorial Silva.

Les drogues, en general, afecten la nostra capacitat de conducció. Això és causat perquè afecten el sistema nerviós central. Però cada droga actua de forma diferent depenent de la seva composició i també de si s'ha barrejat amb altres substàncies, com per exemple l'alcohol.

A continuació es detallen les substàncies més usuals i els efectes que produeixen¹⁷.

- *Cànnabis*: Es tracta d'una substància psicoactiva, de manera que els seus efectes en la conducció solen ser una major lentitud en els moviments i els reflexos, al mateix temps d'una relaxació del cos. A vegades s'han descrit episodis d'al·lucinacions.
- *Cocaïna*: És un estimulants que incrementa l'activitat nerviosa. Els seus efectes en la conducció són incrementar l'agressivitat i la temeritat. Produeix, doncs, una falsa sensació de control, de disminució de la fatiga i de la son. Aquestes sensacions són percepcions equivocades que poden traduir-se en descoordinació, reflexos minimitzats i problemes visuals i auditius. A més a més, posteriorment es produeix l'anomenada "baixada", que fa que el consumidor entri en un estat d'apatia, cansament, ansietat, etc.
- *LSD*: Es classifica com a una substància al·lucinògena i els seus efectes són molt perdurables en el temps. A la persona que en pren li pot ocasionar al·lucinacions, paranoies, alteracions del temps i la distància, i estats bipolars d'on passa de l'eufòria a l'angoixa, inquietud, etc.
- *Drogues de síntesi*: També conegudes com les pastis, pírules, èxtasi, etc. Són derivats de les amfetamines i tenen efectes estimulants. Actuen de forma semblant a la cocaïna. El conductor d'un vehicle que n'hagi consumit, actuarà sobreestimuladament i també presentarà alteracions en la percepció.

En resum, es pot afirmar que el consum de qualsevol droga¹⁸ dificulta la possibilitat de dur a terme una mobilitat segura, ja que influeix de forma negativa en la capacitat de control i de reacció de la persona. De manera que es produeixen males accions com una presa de decisió inapropiada, fer bogeries amb el vehicle, cometre infraccions, conductes violentes i arriscades, etc., que malauradament poden ser mortals.

¹⁷ Com evitar un accident de trànsit, de Miquel Bort Juan. Editorial Silva.

¹⁸ Droga: substància amb efectes sobre el sistema nerviós central, amb capacitat d'alterar l'estat d'ànim, la percepció o el coneixement, i que sol crear addicció i quadres d'abstinència.

- La presa de medicació i conducció

La presa de medicació s'ha considerat últimament com un factor d'accidentalitat que s'ha de tenir present en l'anàlisi i el control dels accidents de trànsit.

Alguns fàrmacs produeixen, en major o menor rellevància, efectes secundaris en l'individu que els consumeix que poden repercutir en la conducció.

Sedació, somnolència, confusió, mareig, vertígens, rampes, tremolors, convulsions, descoordinació motora, hipotensió, alteracions de la percepció auditiva i/o visual, al·lucinacions, trastorns de la conducta, etc.

Com a conductors hem de ser conscients d'aquests efectes i mirar de no compaginar-ho amb la conducció, ja que les conseqüències poden ser fatals.

1.4 La velocitat

El nostre dia a dia fa que quan ens desplacem i anem d'un lloc a un altre ho fem amb pressa. La velocitat en la conducció contribueix a augmentar la freqüència i molt especialment la gravetat dels accidents de trànsit.

Quan s'analitzen les causes d'un accident, el primer que es revisa és si la velocitat en la qual circulava el vehicle era l'adequada.

Un dels factors que poden ocasionar l'excés de velocitat deixant de banda la personalitat i altres és el que avui en dia coneixem com la *falsa seguretat*¹⁹. Aquest concepte ve determinat pels avenços tecnològics en els vehicles, de manera que ens proporcionen una conducció més segura gràcies als elements que el mercat incorpora. Però aquest factor repercuteix de forma negativa, si ens fa assumir riscos que altrament no prendríem. Quan parlem de la potència dels vehicles, que ha augmentat de forma considerable en els darrers anys, en parlem, doncs, amb connotacions negatives. De manera que l'avenç en tecnologies pel que fa a la conducció té els seus pros i els seus contres.

¹⁹ Com evitar un accident de trànsit, de Miquel Bort Juan. Editorial Silva.

A tall de conclusió, la velocitat té una implicació directa en l'accidentalitat i/o en la gravetat dels accidents, i prémer més o menys el pedal del gas depèn únicament i exclusivament del conductor.

1.5 L'estat d'ànim

En la societat actual, l'estrès és molt comú entre els ciutadans i, per tant, entre els conductors que cada dia ens posem al volant d'un vehicle. En general, parlem del soroll, les rutines, la feina, etc., però l'excés de trànsit, les llargues caravanes que això comporta, arribar tard als llocs, etc., influeixen en la persona i en la seva conducció, no tan sols en un moment determinat, sinó també a nivell general.

Quan conduïm, no només ho fem des de l'aprenentatge que hem adquirit a les autoescoles i el coneixement que tenim del vehicle, també estem influenciats pel nostre entorn i la nostra personalitat. Per tant, podem dir que les persones que, en general, ja són competitives, mostren en la manera de conduir certs aspectes de la seva personalitat.

Trastorns de l'afecte o de la personalitat també influeixen en la nostra conducció, i suposen uns handicaps greus per a una conducció segura. La depressió, per exemple, restringeix els recursos atencionals per a processar dades de l'entorn perquè la persona està massa concentrada en el seu "món interior". Les esquizofrènies són trastorns que fonamentalment, a més de l'afecte, alteren les funcions de judici i de la percepció de la realitat, i produeixen en alguns casos al·lucinacions o errors greus de la conducció.

Conduir un vehicle quan s'està enfadat és una negligència que es comet molt sovint i representa un perill per a nosaltres i per a l'entorn, ja que no es percep el context de la mateixa manera.

1.6 Percepció del risc i construcció de la realitat

S'entén per risc la probabilitat de patir un dany més o menys greu, ja sigui personal o material, amb relació al temps i a la seva magnitud. Així doncs, podem dir que el risc és la possibilitat que un perill pugui arribar a materialitzar-se.

1.6.1 Factors personals de risc

Són factors que depenen de l'individu i influeixen en l'assumpció del risc, són, per tant, aquells elements que determinen, augmenten o multipliquen la probabilitat de tenir una conducta que comporti un dany.

Hi ha quatre factors personals de risc que pretenen explicar la part que afecta les persones pel que fa a la causalitat dels accidents.

- L'errònia o insuficient percepció del risc: són errors en la lectura dels elements globals que configuren el trànsit i que permeten la valoració del risc i d'una determinada situació.
- La poca consciència d'un mateix: la poca consciència que el subjecte té sobre les seves decisions i dels motius que el porten a adoptar-les.
- La influenciabilitat: tendència a actuar segons l'opinió o expectativa dels altres.
- La manca d'adaptabilitat: dificultat d'adaptar-se a un entorn canviant o d'ajustar-se als canvis físics i psíquics d'un mateix.

Aquests factors, però, també es modifiquen segons la franja d'edat en la qual ens trobem.

A continuació es presenta un esquema dels factors personals de risc per edats:

	3-8 anys	8-14 anys	Més de 14 anys	Gent gran
L'errònia percepció del risc	X	X	X	X
La influenciabilitat		X	X	
La poca consciència d'un mateix			X	X
La manca d'adaptabilitat				X

A la pràctica, els factors personals poden desencadenar accions com les que a continuació presentem²⁰:

L'errònia o insuficient percepció del risc

- Circular com a vianant de forma distreta (per exemple travessar sense mirar).
- Circular amb bicicleta sense ser conscient del risc que comporta una densitat de trànsit alta, o desplaçar-se per zones no adaptades.
- No utilitzar els elements de seguretat passiva necessaris i adequats a cada situació.
- Mantenir comportaments rutinaris o de poca atenció amb excés de confiança o falsa sensació de control.
- Conduir en condicions adverses sense variar ni l'estil de conducció ni la velocitat.
- Viatjar com a passatger en un vehicle en què el conductor ha consumit alcohol.
- Acceptar de forma habitual un nivell de risc excessiu.

La poca consciència d'un mateix

- Utilitzar les vies (a peu o amb vehicle) en un estat de percepció alterada per l'alcohol, les drogues, els fàrmacs, o altres substàncies.
- Circular com a vianant de forma distreta i/o amb excés de confiança (travessar sense mirar a ambdós costats, caminar massa a prop de la calçada, envair-la de forma sobtada, travessar per llocs inadequats, etc.).
- Utilitzar les vies en un estat de fatiga o malestar físic.

La influenciabilitat

- Reaccionar de forma impulsiva o passiva a situacions estressants o de pressió (per exemple la pressa, fill/a que plora, etc.).
- Realitzar accions que posin en perill la pròpia seguretat i la dels altres per tal d'obtenir o mantenir l'estima i la consideració del grup de referència.
- Actuar posant-se en perill pel fet de cercar l'aprovació, l'estimació o el respecte dels altres.
- Deixar-se portar, imitant les conductes que poden suposar un risc, sense haver-ho decidit un mateix.
- Minimitzar la valoració del risc per influències externes (grup d'amics) i internes (excés de confiança, falsa sensació d'autocontrol...).
- Imitar conductes d'altres que poden suposar un risc.

La manca d'adaptabilitat

- Acceptar més risc a causa d'estats de confusió o desorientació, en què hi ha dificultat per modificar els hàbits.
-

Com hem pogut veure, existeixen diverses definicions del concepte de risc, però en el context que ens movem, recordem que el definim com *les conductes que poden causar un dany*. Una *conducta* és el conjunt d'accions per les quals responem a una situació determinada, és a dir, són les accions d'un interval determinat de temps amb les quals afrontem les decisions.

²⁰ GENERALITAT DE CATALUNYA. SERVEI CATALÀ DE TRÀNSIT (2004): *Guia per a la mobilitat segura*.

Així doncs, tenim diversos elements a tenir en compte: el temps, l'abast del dany i el procés de presa de decisions.

1.6.2 Teories sobre la percepció del risc

Hi ha diverses teories que es fan ressò de la percepció del risc: la teoria de risc-zero de Nätannen & Summala; la teoria de l'evitació de l'amenaça, elaborada per Fuller, i finalment la teoria homeostàtica, desenvolupada per Wilde.

- La teoria de risc-zero²¹ ens diu que l'usuari de la via té com a propòsit utilitzar-la per assolir uns objectius, per la qual cosa, la via és un mitjà. Així, doncs, l'usuari defineix el nivell d'exigència segons les seves decisions. Per això, en aquesta teoria les emocions i els motius són els principals elements explicatius del comportament viari.

Hi ha dos tipus de motivacions per a les activitats de conducció:

- Les excitatives són aquelles motivacions que en general impulsen el conductor a dur a terme conductes més arriscades.
- Les inhibidores són aquelles motivacions que porten a adoptar decisions més prudentes.

La conducta resultant és la conseqüència de la interacció entre aquestes dues forces. Des d'aquest punt de vista l'equilibri és la situació desitjable.

- La teoria de l'evitació de l'amenaça de Fuller²² ens ajuda a comprendre com funciona la percepció del risc. Aquesta teoria ens diu que les persones aprenem a arriscar-nos segons les nostres conductes de risc, segons si aquestes han estat reforçades per conseqüències positives o negatives en el decurs de la nostra història personal. La conducta és analitzada prenent com a model el condicionament d'evitació. És a dir, els subjectes aprenen a evitar una conseqüència aversiva emetent la resposta apropiada abans que es produeixi la conseqüència negativa.

²¹ ESTEBAN, F i DI BARTOLOMEO, L (2007): *Formació de formadors per a la mobilitat segura*. Generalitat de Catalunya, Barcelona, pàg. 139.

²² FULLER, R. (1984): "A conceptualization of driving behaviour as threat avoidance." *Ergonomics*, 27, 1139-1155.

- La teoria homeostàtica desenvolupada per Wilde²³ ens diu que els conductors ajusten el seu comportament d'acord amb el seu nivell de risc acceptat. Només pel fet de comprar un automòbil i conduir-lo, les persones saben que assumeixen un cert risc que depèn bàsicament del seu comportament.

D'aquesta manera el conductor té una percepció subjectiva del risc, que és el resultat del que creu, del seu pensament estadístic (en termes de probabilitats), i de totes les sensacions físiques que experimenta al volant. Segons l'autor el que fan els conductors es ajustar el seu comportament de manera que el risc subjectiu o percebut coincideixi amb el risc acceptat.

El nivell de risc acceptat depèn de l'avaluació que faci el conductor dels costos i beneficis que han comportat les seves decisions més prudents o arriscades. Es tracta, doncs, d'un procés de presa de decisions en qualsevol situació del trànsit.

Un cop citades i explicades aquestes tres teories, podem resumir-ne els conceptes en el següent requadre comparatiu:

Teoria de risc zero:

Risc objectiu baix = Risc subjectiu zero

Teoria de l'evitació de l'amenaça:

Evitem conseqüències desagradables.

Teoria homeostàtica del risc:

Ajustem els comportaments per compensar el nivell de risc.

Els diversos significats i concepcions del risc que ens aporten les teories anteriorment esmentades determinen la manera en què el risc forma part de la nostra vida. El nostre cos està preparat per garantir una seguretat raonable davant una multitud de riscos. Però el desenvolupament de la nostra societat exigeix aprenentatges nous per garantir la nostra seguretat.

Un d'aquests aprenentatges és l'autoestima, sense aquest valor no se sosté cap argument per a la protecció de la nostra vida. Valorar la pròpia vida és un signe de salut mental, tot i que la valoració canvia en el decurs de la nostra història personal.

L'autoprotecció és un altre valor important que es correlaciona amb l'anterior, es tracta d'afermar l'instint innat que tenim per protegir el nostre cos i els de qui estimem.

²³ WILDE, G. (1982a): "The theory of risk homeostasis: implications for safety and health". *Risk Analysis*, 2, 209-225.

És important, doncs, conèixer els nostres processos de percepció en relació amb el risc i la probabilitat, per poder tenir una percepció menys distorsionada.

1.7 Les normes i els conflictes

Entenem per *norma* el model o regla a seguir per arribar a una fita determinada.

Segons el Comitè Alemany de Normalització de 1940, són les regles les que unifiquen i ordenen lògicament una sèrie de fenòmens.

La norma va orientada a establir solucions a problemes repetitius.

Tots hem dit alguna vegada “conduïm com vivim”. Hem tractat el tema de l’agressivitat a bastament, la qual en alguns casos té l’origen en una patologia que requereix tractament.

Hi ha una altra forma d’agressivitat que es manifesta en la forma de conduir que denota una falta de cortesia i que comporta certs perills.

Amb freqüència, en referir-nos a la forma de conduir, diem “digue’m com de suau conduïx i et diré com de bé ho fas.” Conduir –diuen alguns enamorats del vehicle– és un art tranquil. Però es poden generar conflictes a l’hora de la conducció a nivell vehicle-vianants.

S’ha dissenyat un prototip de detecció automàtica de conflictes en els passos de vianants. Aquest sistema, el primer d’aquestes característiques que es desenvolupa a Espanya, forma part d’una investigació fruit d’un conveni de col·laboració entre la DGT i la Universitat de Salamanca. Ha estat aplicat a dos passos de vianants concrets a la ciutat de Salamanca, un regulat per semàfor i l’altre, no.

Aquest estudi pretén indirectament contribuir a l’estudi de l’accidentalitat en els passos de vianants i el seu entorn, identificant els factors de risc i de protecció i, proposant, en conseqüència, mesures de seguretat viària als passos analitzats.

Els resultats globals mostren que el tipus de vehicle que apareix amb més freqüència involucrat en els conflictes és el turisme. En el pas no regulat per un semàfor,

l'agent principal del conflicte sol ser el vehicle, bé com a factor contextual (turismes estacionats en el mateix pas que provoquen l'exposició del vianant a zones de risc), o bé vehicles que cometen infraccions en no aturar-se quan el vianant creua la calçada.

Per contra, en el pas amb semàfor l'origen del conflicte sol ser la conducta del vianant, i els conflictes més habituals són aquells en els quals el vianant creua quan el semàfor està en vermell o per fora de les marques de pas.

En ambdós casos, la major part dels conflictes es produeixen durant el dia i amb unes condicions atmosfèriques i del terreny adequades. Un dels aspectes més ressenyables és la tendència dels vianants a creuar fora del pas o a sortir-ne mentre creuen.

L'anàlisi de les dades recollides corrobora la idea que els implicats (vehicles i vianants) es basen majoritàriament en la seva pròpia conducta i pressuposen que els elements situacionals s'hi adaptaran; és a dir, el vianant dona per fet que el vehicle s'aturarà quan s'aproximi al pas, i el vehicle entén que el vianant no creuarà la via en veure'l arribar.

Les conclusions finals de l'informe advoquen, a banda de l'adopció de mesures específiques pròpies per a cada pas estudiat, per una sèrie d'indicacions generals, dirigides fonamentalment a eliminar trajectòries arriscades, com són, mesures sancionadores, de sensibilització i d'educació viària, orientades a corregir la tendència natural dels usuaris en el pas de vianants.

Entenem per *conflicte* les divergències d'interessos, o el convenciment que les aspiracions de les dues parts no es poden aconseguir simultàniament (Rubin Pruitt i Hee Kim, 1994).

Quan parlem de conflicte, no podem obviar la prevenció. *Prevenció* significa intervenir en el conflicte quan encara està a l'inici, en els primers estadis, abans d'arribar a la crisi.

Es tracta, doncs, de proveir d'una sèrie d'habilitats i estratègies que ens permetin afrontar millor els conflictes, qualsevol disputa o divergència, en el moment que es produeixi.

Algunes estratègies per evitar o resoldre el conflicte són:

- Comunicació

Quan ens comuniquem, ho fem mitjançant les paraules, el to de veu i també amb el nostre cos: postures, gestos, expressions.

És impossible no comunicar:

- Paraules 10%
- To de veu 40%
- Expressió corporal 50%

Claus per a una bona comunicació:

- Mostrar respecte als altres
 - Expressar les opinions com a personals
 - Mostrar empatia
 - Escoltar obertament i acceptar els límits
 - Evitar expressions de judici
-
- Consens

El consens significa, sobretot, unificar la informació i tenir voluntat d'arribar a acords amb criteris d'igualtat i participació.

La resta d'aspectes importants per aconseguir consens estan relacionats amb la comunicació:

- Argumentar
- Escoltar activament
- Mostrar empatia
- Mostrar assertivitat

- Cooperació

Entenem per *cooperació* la capacitat de col·laborar amb l'altre o altres per aconseguir un mateix fi.

- Mediació

Entenem per *mediació* quan dues o més persones que experimenten una situació conflictiva no es posen d'acord i decideixen seure a parlar-ne en presència d'una tercera persona (que no emet judicis de valors, ni decideix res), la qual les ajuda a construir un procés just, i crea un espai i un clima adequats perquè aquestes parts puguin resoldre el conflicte.

Les dinàmiques de grup poden ajudar-nos a desenvolupar aquestes estratègies.

2. El vehicle. Seguretat activa i passiva. Manteniment

Les carreteres espanyoles van registrar l'any passat un descens del 5,3% en el nombre d'accidents mortals. Segons dades de la Direcció General de Trànsit davant dels 3.036 sinistres que van succeir el 2004, el 2005 es van produir 2.875 accidents mortals²⁴.

Actualment, són dos els tipus de sistemes de seguretat que funcionen en els vehicles amb la finalitat de protegir la vida del conductor i dels seus acompanyants. Però és important destacar que per més novetats que introdueixin els fabricants per millorar la seguretat, l'última paraula sempre la té el conductor.

Entenem per seguretat activa el conjunt de tots aquells elements que contribueixen a proporcionar una major eficàcia i estabilitat al vehicle quan està en moviment i en la mesura possible, a evitar un accident. El sistema de frenada, el sistema de direcció, el sistema de suspensió, els pneumàtics, la il·luminació, els sistemes de control d'estabilitat, etc. són alguns dels elements de la seguretat activa.

Entenem per *seguretat passiva* tots aquells elements que redueixen al mínim els danys que es poden ocasionar quan es produeix un accident i aquest és inevitable. Els cinturons de seguretat, els coixins de seguretat o *airbags*, els reposacaps, els vidres, etc. són alguns dels elements de seguretat passiva.

De la seguretat passiva podem dir que²⁵:

Els *airbags* salven la vida a 1.200 persones a l'any.

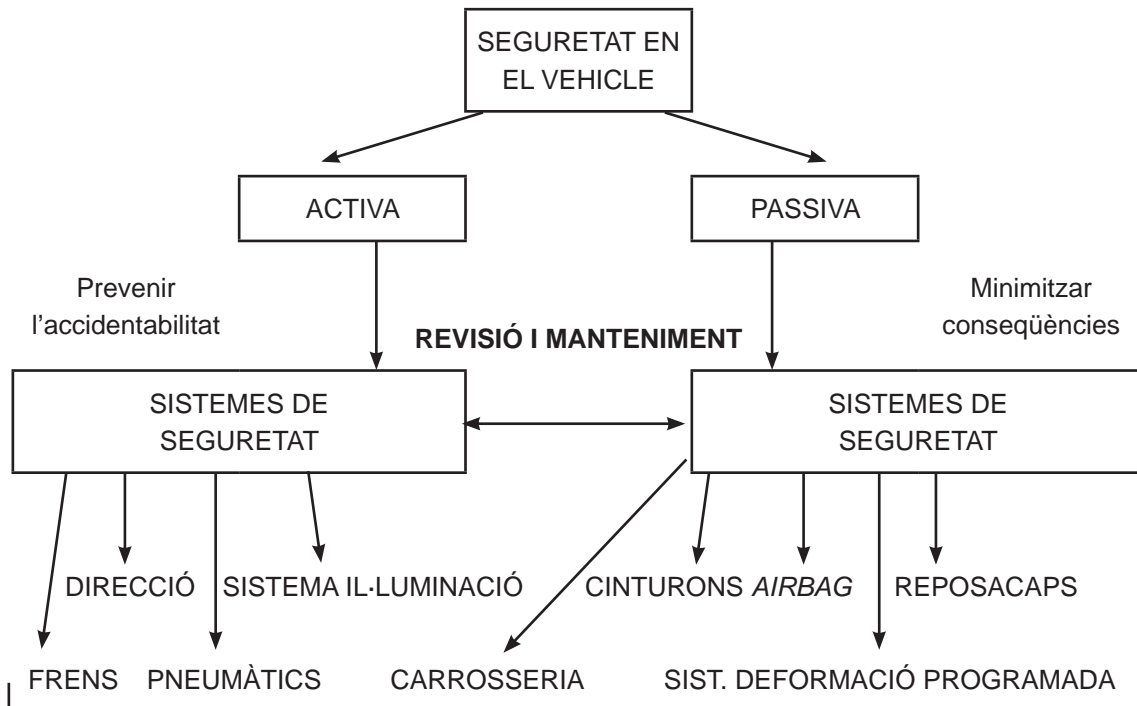
Els cinturons de seguretat eviten unes 12.000 morts a l'any.

Un cinturó de seguretat redueix entre el 40% i el 50% el nombre de morts a la carretera.

En cas de col·lisió a 50km/h un nen de 20kg que viatgi sense cap tipus de subjecció es colpejaria contra el parabrisa amb una força equivalent a 500kg.

²⁴ http://www.consumer.es/web/es/motor/educacion_y_seguridad_vial/2006/03/28/150531.php

²⁵ <http://www.cea-online.es/reportajes/seguridad.asp?seg=1>

+

PERCEPCIÓ

ATENCIÓ → AUDITIVA

PRECAUCIÓ → VISUAL

3. La via i l'entorn. El clima. Utilització de la via

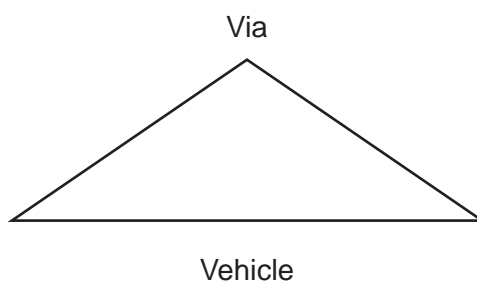
Iniciarem el desenvolupament amb un exemple pràctic²⁶:

“Aquest és el cotxe d’una noia anomenada Letícia que circulava de Castelldefels al Prat de Llobregat per anar a treballar un dia de pluja a les 8 del matí. Justament a causa de les condicions meteorològiques hi havia més trànsit que de costum. Arribava tard a la feina i estava preocupada pel seu xicot, professionalment passava per un moment difícil. Havia dormit poc i estava cansada. Tenia 24 anys i en feia dos que tenia el permís de conduir i era conductora habitual.

Circulava per una carretera de dos carrils per a cada sentit, i anava darrere d’un camió que li tirava tota l’aigua al damunt. Per impuls, va començar a fer un avançament, quan justament a l’altre carril els cotxes començaven a frenar. Amb el terra mullat, el cotxe va xocar amb el cotxe del davant...”

Després de l’accident li van fer preguntes sobre si sabia què calia fer en aquella situació i ella va contestar que sí. Aquest podria ser l’esquema d’un accident típic: aquesta persona sabia tot el que calia saber, i ho sabia fer, però en canvi no ho va fer.

En aquest accident hi ha implicats diferents elements: una persona que condueix, un vehicle conduït, una via i un entorn de la situació determinats.

PERSONA

El conductor no pot tenir una actitud passiva en la conducció, sinó que ha de desenvolupar una actitud d’anticipació respecte de l’entorn.

²⁶ FRANCESC ESTEBAN AMAT i LETIZIA DI BARTOLOMEO, Generalitat de Catalunya. Departament d’Interior, Relacions Institucionals i Participació. Setembre del 2007, *Formació de formadors per a la mobilitat segura*

El conductor ha de mantenir la concentració en la conducció, tenir un domini complet de l'entorn i detectar elements que li permetin anticipar-se a les situacions de risc.

L'esforç requerit per a la conducció variarà segons les circumstàncies de l'entorn: hora del dia, climatologia, caps de setmana, períodes de vacances... i segons les condicions de la via, el traçat, les condicions del paviment, la pintura, la senyalització, la visibilitat...

Per tal que el conductor tingui una millor comprensió global del trànsit pot dur a terme un seguit de mesures que afavoreixin la solidaritat amb els altres usuaris de la via, millorin la circulació i alhora disminueixin el risc d'accidents:

- Conduir observant sempre els senyals, fins i tot els que considerem que no s'adrecen a nosaltres.
- Posar molta atenció al vehicle que ens precedeix i als que puguin circular pels costats.
- Valorar i interpretar cada possible acció que facin. Vigilar els marges de la via, amb els vehicles aparcats als costats, on hi pugui haver persones o animals.
- Posar especial cura davant la possible aparició de vehicles, persones o animals.

3.1 Utilització de la via

Entenem per via un espai natural o construït apte per al desplaçament de persones, d'animals o de vehicles. En aquest text fem referència a aquelles vies per les quals poden circular vehicles. Hi ha dos tipus de via: urbana i interurbana. Entre aquestes dues tipologies existeixen diferències significatives en les velocitats de circulació, en els riscos més habituals i en els tipus d'accidents.

En els trams urbans se circula a menys velocitat, però el nombre més elevat de vianants, vehicles i maniobres provoca que hi hagi més accidents.

Per exemple, a Catalunya, l'any 2007 hi van haver 355 morts en vies interurbanes i 166 en vies urbanes. No obstant això, el nombre d'accidents en víctimes va ser molt superior en la zona urbana: 17.275 accidents enfront dels 8.788 que es van produir a les vies interurbanes. Per tant, encara que els accidents en zona interurbana són menys freqüents, les conseqüències són molt greus.

3.2 El clima

El clima és un factor molt important que hem de tenir present perquè pot arribar a afectar de forma negativa la nostra conducció.

Per factors climàtics entenem la pluja, la boira, el vent, la neu i el gel. Segons quines siguin les condicions climàtiques haurem de modificar la conducció, ja que el cotxe no respondrà de la mateixa manera. Aquesta modificació en la conducció és la que s'aprèn a les autoescoles o cursos especialitzats.

- La pluja: Aquest és el fenomen amb més incidència, ja que apareix durant tot l'any. La seva intensitat és molt diversa i a vegades incerta. És el més perillós.
- La boira: És un fenomen que apareix en llocs habituals cada any i als mesos més freds, encara que també la podem trobar en llocs inusuals.
- El vent: Aquest fenomen sol tenir un augment progressiu fins arribar a la seva força màxima per després anar-se reduint gradualment. Acostuma a ser habitual en alguns punts de la nostra geografia.
- La neu: La neu és un fenomen que pot aparèixer gairebé tots els anys als mateixos llocs, però sovint per diferents causes pot donar-se en llocs infreqüents.
- El gel: És un element que apareix quan les temperatures baixen per sota dels 0 graus. En ocasions es gela la neu formant una capa molt inestable, que constitueix un veritable perill. També apareix a l'albada en llocs humits i gelats, o en revolts resguardats del sol o del vent.

III. Unitats didàctiques

A la part pràctica del projecte de mobilitat segura trobem les dinàmiques que incideixen en els factors teòrics i totes elles amb la mateixa estructura.

La metodologia emprada és la del R-O-A-C que consisteix en: primer, fase de reflexió (R), es tracta d'extreure les idees prèvies dels usuaris, el que pensen, saben i creuen al voltant del punt tractat; segon, s'ofereixen (O) als usuaris noves experiències per incrementar els seus coneixements, millorar les habilitats o replantejar les seves actituds; tercer, aplicar (A) els continguts socioeducatius, i quart, conclusió (C) per donar sentit a tots els continguts donats.

Aquesta divisió és purament analítica, ja que el factor humà és transversal a totes elles. Les dinàmiques que us presentem estan obertes a correccions, modificacions i aportacions de tots els professionals.

Índex de les dinàmiques

L'organització de les diferents dinàmiques està distribuïda en sis blocs:

1. El permís de conduir
 - 1.1. Jo el conec: causes de per què les persones condueixen sense permís.
 - 1.2. El teu germà: conseqüències de conduir sense el permís.
 - 1.3. I jo què: cursos relacionats amb el permís.
2. La seguretat
 - 2.1. Seguretat activa i passiva: reflexions vers la seguretat activa i passiva.
 - 2.2. A poc a poc però amb bona lletra: factors que influeixen en la conducció.
 - 2.3. A qui i com el portem?: ús correcte dels elements de seguretat passiva.
 - 2.4. Autopercepció: conductes segures al volant.
 - 2.5. Respecte: comportaments segurs durant la conducció.
 - 2.6. Dues coses alhora?: importància de la concentració al volant.
 - 2.7. Què faig amb els meus fills?: comportaments per evitar situacions de risc en la conducció.
3. L'alcohol
 - 3.1. Per què es necessita l'alcohol?: l'efecte de l'alcohol a l'organisme.
 - 3.2. Quins efectes produeix l'alcohol?: conduir sota els efectes de l'alcohol.
 - 3.3. La família Serrat: la relació entre alcohol i accidentabilitat.
 - 3.4. Tu pots triar: prendre decisions sota l'efecte del consum.
 - 3.5. Jo trio: influenciabilitat del grup a l'hora de prendre decisions.
4. La velocitat
 - 4.1. Córrer no, gràcies!: per què la gent corre quan condueix.
 - 4.2. Al límit!: diferències entre velocitat i eficàcia.
 - 4.3. La velocitat: la velocitat com a risc o com a plaer.
5. La via i l'entorn
 - 5.1. Anem a esquiar: reflexió sobre els perills dels fenòmens meteorològics.
 - 5.2. Pluja i trànsit: influències dels factors meteorològics.
 - 5.3. La família Garcia: perill de conduir amb pluja i gel.
 - 5.4. Què portem?: consciència de via i vehicle.
 - 5.5. Què milloraríem de les nostres carreteres?: estat de les nostres carreteres.
6. Publicitat i conducció
 - 6.1. La influència de la publicitat en la mobilitat segura: reflexionar sobre la influència de la publicitat en les persones.

- 6.2. Els vídeos de les campanyes publicitàries: reflexions al voltant dels anuncis i les seves característiques.
- 6.3. Anuncis i més anuncis: reflexionar sobre la quantitat i tipologia dels accidents.
- 6.4. Publicitat enganyosa: valors que fa servir la publicitat relatius a la conducció.

1. El permís de conduir

1.1 Jo el conec!

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació de l'activitat que es farà i preparació de l'espai	Aula	5'	5'
Fase R				
Que el participant reflexioni sobre les causes que fan que algunes persones condueixin sense permís.	Treball en petits grups i discussió de grup "Roda de premsa de Cap d'Any"	Aula	30'	35'
Fase O				
Que el participant analitzi el perquè hi ha persones que condueixen sense haver obtingut mai el permís de conduir.	Cas "Jo el conec" Discussió de grup	Aula	45'	80'
Fase A				
Que el participant reflexioni respecte al seu entorn per reconèixer si hi ha persones que es troben en aquesta situació.	Cas "Jo el conec" Discussió de grup	Aula	10'	90'

Fase R

Metodologia: treball en petits grups i discussió de grup

Objectiu:

- Que el participant reflexioni sobre les causes que fan que algunes persones condueixin sense permís.
-

Desenvolupament:

Treball en petits grups

- Es distribueixen fotocòpies del fragment del dossier de premsa "Roda de premsa de Cap d'Any".
- En veu alta es llegeix el fragment.
- Es fan grups de tres persones i es demana que cada grup endevini què pensaven aquelles persones que conduïen sense permís. Almenys s'hauran de crear 5 perfils en cada grup.

Discussió de grup

- (en plenari). Cada grup exposa un perfil que ha de ser diferent de l'anterior. Es pot tornar a començar fins a tenir perfils diferents que englobin totes les casuístiques.
-

Recursos

Fotocòpies del dossier de premsa
Pissarra o paperògraf

Annexos

Fotocòpia del dossier de premsa

Dades controls de Cap d'Any (2008-2009) – fragment de la roda de premsa

D'altra banda, el conseller ha fet una valoració molt positiva de la nit de Cap d'Any i del funcionament dels controls d'alcoholèmia.

El cap de la Divisió de Trànsit dels Mossos d'Esquadra, Sergi Pla, ha destacat que durant els controls fets aquesta nit han baixat el nombre de positius en relació amb la mateixa nit de l'any anterior.

La nit de Cap d'Any, en què la policia de la Generalitat –Mossos d'Esquadra– ha desplegat gairebé 700 agents i ha realitzat més de 200 controls d'alcoholèmia i detecció de substàncies estupefaents i de velocitat, s'ha desenvolupat dins de la normalitat i sense que s'hagi produït cap incidència d'especial gravetat.

Des de la tarda d'ahir, 31 de desembre, fins a les 15.00 hores d'avui, 1 de gener, els mossos han fet 3.798 lectures d'alcoholèmia i 21 tests de drogues a conductors a tot Catalunya.

Delictes contra la seguretat viària

D'altra banda, els mossos han obert diligències penals contra conductors per diversos delictes contra la seguretat viària:

38 delictes per conduir sota els efectes de les begudes alcohòliques

3 per negativa a fer-se les proves d'alcoholèmia

1 per velocitat penalment punible

1 per conduir amb el permís sense vigència per la pèrdua total de punts

11 per conduir sense haver obtingut mai el permís

1 per conduir amb privació judicial cautelar o definitiva del permís o llicència

5 per conducció temerària

Fase O

Metodologia: Treball en petits grups i conversa guiada.

Objectiu:

- Que el participant analitzi el perquè hi ha persones que condueixen sense haver obtingut mai el permís de conduir.
-

Desenvolupament:

Treball en petits grups

- Es recuperen els petits grups del treball anterior.
- Es recorda els trets principals de les persones que havíem anotat (només les que no tenien permís de conduir perquè no l'havien obtingut mai).
- Cada grup tria un perfil i pensa en algun conegut que tingui aquelles característiques.

Per exemple, poden conèixer algú que condueixi sense permís perquè:

- No sap llegir i per això no se l'ha tret.
- Desconeix l'idioma.
- No té temps de treure'l/no té diners.
- El suspenen.
- Passa d'obtenir el permís.

Començarà dient: Jo en conec un com aquest!. Es diu... (no cal dir el nom autèntic).

Discussió de grup

- (en plenari). Cada grup exposa el cas d'un conegut amb la frase "Jo en conec un com aquest. Es diu...". El formador demanarà característiques d'aquella persona real. A través de la conversa guiada s'ha d'arribar a quins són els punts febles de les persones que poden comportar que no s'arrisquin a obtenir el permís.
-

Recursos

Pissarra o paperògraf

Fase A

Metodologia: treball en petits grups i conversa guiada.

Objectiu:

- Que el participant reconegui les seves pors respecte a l'obtenció del permís de conduir.
-

Desenvolupament:**Treball en petits grups**

- En parelles, els participants han de discutir sobre les seves possibilitats d'aprovar el permís de conduir a la primera, a la segona o a la tercera, tant la teòrica com la pràctica.

Posada en comú

- (en plenari). El formador pregunta quants aprovarien a la primera, quants a la segona i quants a la tercera. Emplena una taula posant els resultats dels grups.

	Teòrica a la primera	Teòrica a la segona	Teòrica a la tercera
Pràctica a la primera			
Pràctica a la segona			
Pràctica a la tercera			

- Per finalitzar la sessió obre un interrogant: Les persones de què hem parlat avui, creieu que tenen por de suspendre el permís de conduir? O potser només és per la por de fer un examen? Imaginem que ens hem d'examinar: què ens faria més por, els nervis de l'examen o la possibilitat de suspendre?

Recursos

Pissarra o paperògraf

1.2 El teu germà

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació de l'activitat que es farà i preparació de l'espai	Aula	5'	5'
Fase R				
Que el participant reflexioni sobre les seves idees referides al permís de conduir.	Frases inacabades Discussió de grup	Aula	20'	25'
Fase O				
Que el participant reflexioni sobre les conseqüències de conduir sense permís.	Cas: "El teu germà"	Aula	45'	70'
Fase A				
Que el participant valori la seva posició real respecte al permís de conduir en la seva vida quotidiana.	Conversa de grup	Aula	20'	90'

Fase R

Metodologia: Qüestionari i discussió de grup.

Objectiu:

- Que el participant reflexioni sobre les seves idees referides al permís de conduir.
-

Desenvolupament:

- Es distribueix a cada participant el full amb les frases inacabades.
- El formador explica que no hi ha respostes bones o dolentes, que només es tracta d'acabar les frases sense donar-hi massa voltes.
- Una vegada completades les frases, es fa una posada en comú i s'obre una discussió de grup, fent anotacions a la pissarra o paperògraf de les intervencions més significatives.

Nota: important extreure uns grans blocs d'idees, sense fer en cap moment valoracions sobre el que s'aporta.

La part positiva i la neutra de tenir permís de conduir

La part negativa i la neutra de no tenir permís de conduir

Les causes que fan que no es tingui el permís

Recursos

Fotocòpia amb les frases inacabades

Pissarra o paperògraf

Annexos

Frases inacabades "El permís de conduir"

Annex: Frases inacabades "El permís de conduir"

Si no tens permís de conduir...

Hi ha persones que tenen permís de conduir...

És millor un conductor sense permís...

Si suspens l'examen de conduir...

Si tens el permís i et quedes sense punts...

Els que van sense permís...

Fase O

Metodologia: Cas "El teu germà". Conversa guiada.

Objectiu:

- Que el participant reflexioni sobre les conseqüències de conduir sense permís.

Desenvolupament:

- El formador reparteix un full per a cada participant amb el cas "El teu germà".
- Els participants dividits en grups de tres o quatre persones han de llegir i comentar la història.
- Es posen en comú els diferents comentaris i reflexions i el formador afavoreix la conversa de manera que els participants arribin a reconèixer la importància del permís de conduir i s'adonin de les conseqüències de conduir sense.

Preguntes:

Què és per tu el permís de conduir?

Per què penses que és obligatori tenir el permís de conduir?

Quines diferències poden haver-hi entre els conductors amb permís i sense permís?

Quines poden ser les conseqüències de conduir sense permís?

- Es fan subgrups d'entre 4 i 6 persones.
- Es distribueix el cas "El teu germà" i es llegeix en veu alta.
- A continuació es proposa que els participants decideixin què farien en el lloc del protagonista de la història.
- Cada subgrup té un portaveu que exposa en el plenari el que s'ha discutit en el grup.
- Una vegada s'han exposat totes les opcions, s'inicia un debat obert.
- El formador facilita i modera el debat.
- Per afavorir la reflexió, el formador pot afegir algun element.

Recursos

Fotocòpies del cas

Annexos

Cas "El teu germà"

Cas "El teu germà"

La teva mare és gran. Sovint està molt nerviosa. No és estrany, perquè no ha tingut una vida fàcil. De vegades es posa pesada, però... una mare és una mare. A la teva manera, però, pot comptar amb tu i ho sap. Et truca sempre que té un problema, fins i tot, si no li arriben els diners.

Abans de venir aquí vas demanar al teu germà que tingues cura d'ella. Més que dir-li, li vas demanar amb tota la força que n'ets capaç. De tota manera, cadascú és com és i ja se sap. El teu germà ha renyit amb la dona i ara no té mai un duro. De tant en tant, el teu germà agafa el cotxe i porta la mare cap a aquí. Cada dissabte, també la porta a veure la família.

La teva mare et truca, molt atabalada. No sap per què, però resulta que el teu germà no té el permís de conduir, diu que potser no l'ha tingut mai o que podria ser que hagi perdut els punts. La mare diu que no vol pujar al cotxe, que l'agafarà la poli i que ella ha patit prou. Ell no té els diners per fer el curs i la mare no el pot ajudar. Tu tampoc vas sobrat!

La teva mare et demana si li pots pagar el curs al teu germà. Penses qui et podria deixar diners. És complicat. Què fas? Li dius que sí o que no pots?

Fase A

Metodologia: Discussió de grup.

Objectiu:

- Que el participant valori la seva posició real respecte al permís de conduir en la seva vida quotidiana.

Desenvolupament:

- El formador recupera els grans blocs d'informació obtinguts a les frases inacabades. Aquest cop ha de fer explícit el que eren arguments a favor i en contra d'obtenir el permís de conduir.
- A continuació demana que els participants aportin els arguments que han sortit en el cas i la conversa guiada i que es poden relacionar amb les frases inacabades.
- S'ha d'ajudar a fer veure la diferència entre el que pensem en general i la nostra valoració del permís de conduir en casos concrets i propers a nosaltres.

Recursos

Papers o paperògraf de l'exercici anterior

1.3 I jo què?

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació de l'activitat que es farà i preparació de l'espai	Aula	5'	5'
Fase R				
Que el participant percebi la pròpia por a fer exàmens.	Exercici analògic "L'examen" Conversa de grup	Aula	20'	25'
Fase O				
Que el participant s'adoni de la por que tenen algunes persones a examinar-se o fer cursos relacionats amb el permís de conduir i n'analitzi les raons.	Treballs en petits grups "La foto" Conversa guiada	Aula	45'	70'
Fase A				
Que l'usuari reflexioni sobre les seves pors amb relació als exàmens i cursos relacionats amb el permís de conduir.	Treball en petits grups Posada en comú, pluja d'idees	Aula	20'	90'

Fase R

Metodologia: Exercici analògic "L'examen" i conversa guiada.

Objectiu:

- Que el participant percebi la pròpia por a realitzar exàmens.

Desenvolupament:

- El formador entra a l'aula i anuncia que el centre ha decidit que han de fer un examen per veure els avenços que han fet en educació viària. És important que els participants ho visquin com un examen: amb el to de veu del formador, amb l'organització de l'espai, etc.
- Es distribueix un examen i se'ls demana que es porti a terme en silenci.
- Al cap de 7 minuts s'interromp l'examen.
- A continuació, se'ls explica que era com "un experiment" o com "un simulacre".
- Els participants hauran d'explicar com s'han sentit durant aquesta activitat – simulacre.

Recursos

Fotocòpies dels exàmens del permís de conduir

Annexos

Examen del permís de conduir

http://www.dgt.es/portal/es/formacion_educacion/tests_examenes/

Fase 0

Metodologia: Treball de grup "La foto" i conversa guiada.

Objectiu:

- Que el participant s'adoni de la por que tenen algunes persones a examinar-se o fer cursos relacionats amb el permís de conduir i n'analitzi les raons.

Desenvolupament:

- El formador reparteix entre els participants fotografies de persones de diferents edats, condicions socials i ètnies.
- En grups de tres els participants han d'endevinar quins personatges condueixen sense permís i per què. També es pot demanar qui no té permís de conduir (cas que alguns tipus de perfil quedin descartats d'entrada).
- En grups de tres fan un pòster en què hi posen fotos i els principals trets de cadascuna de les persones. A través del pòster, els participants han d'exposar quins problemes tenen aquestes persones per obtenir el permís (la causa de no voler fer un curs o un examen).
- La discussió que sorgeix arran d'això ha de conduir a explicitar les pors que tenen els participants referides a l'examen o cursos de permís de conduir i les seves raons amb preguntes del formador per orientar la conversa.

Preguntes:

- Heu fet mai exàmens?
- Com us heu sentit?
- Alguna vegada heu tingut ganes de fer un examen?
- Què penseu de l'examen del permís de conduir?

Amb aquesta conversa s'intenta arribar a veure que els exàmens ens provoquen por, estrès, nervis, disgust, ganes d'evitar-los....

Recursos

Fotografies i pissarra o paperògraf

Fase A

Metodologia: Cas pràctic.

Objectiu:

- Que l'usuari reflexioni sobre les seves pors en relació amb els exàmens i cursos relacionats amb el permís de conduir.
- Que el participant discuteixi les estratègies per afrontar les situacions d'estrès provocades pels exàmens.

Desenvolupament:

- Es distribueixen tres històries diferents, segons la situació de cada participant.
- Primer, cadascú les ha de llegir per a ell mateix. A continuació, tres participants, amb història diferent, han de llegir-les en veu alta.
- Per acabar cada persona ha de dir en una paraula què sentiria o sent en una situació similar. Quin és el seu estat d'ànim?
- A continuació, el formador pregunta als participants quines estratègies es poden utilitzar per afrontar la situació d'estrès que comporta un examen
- Es discuteixen les estratègies i la seva efectivitat.

Recursos

Còpies de les històries

No tinc permís de conduir. Fa anys que porto el cotxe, però... ja em vaig examinar, fa molt, però em van suspendre la teòrica. Segur que la pràctica sí que l'hagués aprovat. Ara no tinc temps d'examinar-me. A més, els exàmens no són per a mi.

Què haig de fer? Anar a un curs d'aquells que t'ajuden a entendre millor les preguntes d'examen? I després, què? Anar a l'autoescola, com els xavals joves? No tinc edat. No és per a mi. Mai no m'ha agradat estudiar. Ni a mi, ni a ningú de la meva família.

A prop de casa hi ha una autoescola plena de xinesos. No sé com s'ho fan. Els tipus arriben allà, amb el seu diccionari, i van fent tests. I aproven. Si fos com ells....

Tinc mala sort. Sempre m'enganxen els de la guàrdia urbana i al final he perdut tots els punts. Ara he d'anar al curs del RACC, que em mengin el tarro. Em va fatal. Tenen uns horaris horrosos.

I després hi ha un examen. A la Campana! I si aguanto els cursos i després em suspenen? Fa tant de temps que no faig un examen que ja ni me'n recordo.

Segur que, com que saben que vinc d'aquí, em suspenen directament. Els exàmens són per als joves.... Potser no hi vaig.

Estic tocat. M'han fotut el permís per sentència judicial. No n'hi ha prou a ser aquí?

Ara no el tinc. I només me'l tornaran si faig un curs.

Què faré en un curs? M'han dit que la meitat del temps és amb l'ordinador. No ho sé. Els que hi van no són com jo. A mi no m'agraden els cursos. Segur que si saben que vinc d'aquí, em miren malament. He tingut mala sort.

A més, no tinc temps. Quan torni, he de treballar. No puc estar per tonteries. No he fet prou cursos aquí? Encara n'he de fer un altre?

2. Seguretat

2.1 Seguretat passiva i activa

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant reflexioni sobre què s'entén per seguretat activa i seguretat passiva.	- Preguntes obertes - Discussió de grup	Aula	30'	40'
Fase O				
Que el participant identifiqui i valori els elements de seguretat activa i passiva que hauríem d'utilitzar en la nostra mobilitat.	- Casos: Acabar les situacions de cada cas	Aula	50'	90'
Fase A				
Que el participant reflexioni al voltant de les pròpies motivacions en utilitzar o no els elements de seguretat activa i passiva.	- Conversa de grup	Aula	30'	120'

Fase R

Metodologia: Preguntes obertes i discussió de grup.

Objectiu:

- Que el participant reflexioni sobre què s'entén per seguretat activa i seguretat passiva.
-

Desenvolupament:

- L'educador reparteix un qüestionari de preguntes obertes sobre la seguretat activa i la seguretat passiva a cada participant, que l'ha de contestar de forma individual.
- Després de deixar-los una estona per respondre'l, s'obre una posada en comú de les diferents respostes.
- Hi ha un participant que anota les diferents aportacions a la pissarra perquè tothom vegi què és el que s'està debatent. L'educador fa de moderador i de conductor de l'activitat.

Qüestionari de preguntes obertes individual:

- Què entens per seguretat activa?
 - Què entens per seguretat passiva?
 - Quins són els elements que influeixen en la seguretat activa?
 - Quins són els elements que influeixen en la seguretat passiva?
 - Fins a quin punt el manteniment del vehicle és una bona prevenció per evitar qualsevol imprevist?
 - Quines altres coses pots fer per evitar els accidents?
-

Recursos

- Qüestionari de preguntes obertes
 - Pissarra
-

Fase O

Metodologia: Casos: Acabar les situacions de cada cas.

Objectiu:

- Que el participant identifiqui i valori els elements de seguretat activa i passiva que hauríem d'utilitzar en la nostra mobilitat.
-

Desenvolupament:

- El moderador demana als participants que es posin en grups de 4-6 persones.
- Es reparteix una còpia per cada grup, les situacions són diferents per a tots els grups. Els grups tenen 6 minuts per buscar-hi una història, un final o bé una continuïtat.
- Cada grup de participants un cop transcorregut el temps han de passar la seva història al grup del costat i així successivament, fins que tots tinguin les diferents situacions.
- A l'activitat els participants han d'utilitzar els diferents sistemes de seguretat, tant activa com passiva, que s'han treballat a l'activitat anterior.
- Un cop les històries arribin als grups d'inici, es posaran en comú els diferents finals.
- Un cop realitzada l'activitat, el formador demana al grup de reelaborar la pròpia definició de seguretat activa i passiva. El formador ha de tenir a mà una definició per a poder-la comparar amb la dels participants.

Situacions:

- L'Enric acaba de complir 16 anys. S'ha comprat una moto de 2a mà, amb els diners que guanya treballant dia a dia. Queda a la nit, després de treballar, amb el grup d'amics al parc del barri per ensenyar-los-la. Comença a ploure molt fort...
 - La Mariona és mare de bessons. El seu marit cada dia els porta a l'escola i al cotxe hi té les cadiretes reglamentàries, el cinturó adequat a les seves alçades..., però avui els porta ella a l'escola...
 - El seu marit ha hagut de marxar ràpidament en cotxe a l'aeroport per agafar un avió d'última hora...
 - La Maria té 21 anys i fa dos anys que es va treure el carnet de conduir. El seu avi li diu, que com ell ja és gran, que pot agafar el seu cotxe perquè ell quasi no l'utilitza. La Maria l'agafa i s'adona que fa 6 mesos que havia d'haver passat la ITV...
 - El Marc treballa, però avui s'ha adormit i ha sortit més tard, per tant, troba més trànsit de l'habitual. Fa avançaments arriscats perquè vol arribar a la mateixa hora de sempre. A més, a mesura que va conduint es va formant una boira cada vegada més espessa. Sent com el telèfon mòbil comença a sonar...
-

Fase A**Metodologia:** Conversa de grup.**Objectiu:**

- Que el participant reflexioni al voltant de les pròpies motivacions en utilitzar o no els elements de seguretat activa i passiva.

Desenvolupament:

- A partir de la posada en comú dels diferents finals a les mateixes històries, s'obre una conversa sobre la utilització dels elements de seguretat passiva i activa anomenats durant les activitats anteriors.
- El formador mitjançant una sèrie de preguntes afavoreix que surtin els elements de seguretat activa i passiva que és probable que no hagin sortit a la conversa.
- El grup discuteix al voltant dels motius que ens fan utilitzar els sistemes de seguretat passiva i les estratègies de seguretat activa, i de la consciència que tenim d'aquest fet.

2.2 A poc a poc i amb bona lletra

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i introducció de l'activitat	Col·locar les cadires en cercle Presentació i descripció de l'activitat	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant identifiqui i reflexioni sobre els factors de risc que trobem en la mobilitat des de la perspectiva del factor humà.	Xiuxiueig "les dificultats que trobem" Pluja d'idees	Aula	10' 15'	35'
Fase O				
Que l'usuari visqui i reconegui la necessitat d'adaptar-se als canvis interns i de l'entorn.	Joc de la cullera i discussió de grup	Aula	15'	50'
Fase A				
Que el participant detecti, proposi i discuteixi l'aplicabilitat de les mesures d'autoprotecció.	Pluja d'idees Discussió de grup	Aula	10' 20'	80'

Fase R

Metodologia: Xiuxiueig "les dificultats que trobem". Pluja d'idees.

Objectiu:

- Que el participant identifiqui i reflexioni sobre les causes d'accident que trobem en la mobilitat des de la perspectiva del factor humà.

Desenvolupament:

- Xiuxiueig: l'educador formula una pregunta que resta escrita a la pissarra, i que els usuaris, per parelles, han de comentar i proposar-ne arguments: "Quines són les causes d'accident més freqüents?" L'educador escriurà a la pissarra les respostes dels participants.
- Es divideix la pissarra en dues columnes, en una s'hi posa *Depèn de nosaltres* i en l'altra *No depèn de nosaltres*. A partir d'aquí els usuaris han de classificar l'escrit anterior en cada una d'aquestes columnes.
- Quan s'han acabat les aportacions dels participants, es discuteix sobre la classificació feta, dedicant poc temps a les que no depenen de nosaltres i, en canvi, tot el temps possible a les que sí.
- Hem d'arribar a la conclusió que fins i tot en les que no depenen de nosaltres, moltes vegades hi podem fer alguna cosa (estar atents, no posar-nos nerviosos, protegir-nos més...).

Fase O

Metodologia: Joc de la cullera i discussió de grup.

Objectiu:

- Que l'usuari visqui i reconegui la necessitat d'adaptar-se als canvis interns i de l'entorn.

Desenvolupament:

- Per al joc de la cullera fem un circuit amb unes cadires i demanem 3 voluntaris. Repartim a cada un d'ells una cullera de plàstic i una pilota de ping-pong. Amb la pilota col·locada damunt la cullera han de fer el circuit. El primer voluntari fa el circuit de manera normal; el segon, amb els ulls tapats i un company que el guia; i el darrer ha de fer el circuit amb els ulls tapats i totalment sol.
- Acabada l'activitat els voluntaris han d'explicar quines han estat les seves sensacions mentre feien l'exercici.
- En l'explicació han de sortir els conceptes confiança, adaptació, temps de realització, seguretat, determinació, dubte, etc.
- És important que els participants identifiquin el control de les emocions, la minimització del risc i l'atenció com a estratègies preventives actives i/o passives.

Fase A**Metodologia:** Treball en petit grup. Pluja d'idees. Discussió de grup.**Objectiu:**

- Que el participant proposi mesures d'autoprotecció en la mobilitat en situacions anàlogues a les del joc.

Desenvolupament:

- A partir de l'experiència del joc amb la cullera, l'anàlisi feta pel grup i els problemes rellevants, es proposa a tots els participants, dividits en grups de tres o quatre, que busquin mesures d'autoprotecció que s'haurien de prendre quan ens trobem en situacions anàlogues a les del joc en la mobilitat del trànsit.
- Es posen en comú totes les aportacions realitzades pels grups i es recullen en un pòster que podem penjar i tornar a utilitzar en properes intervencions.
- És important que vinguin referenciades mesures de seguretat passiva o secundària (cinturó, casc...) i mesures de seguretat activa o primària (no fer un avançament si no ho veus clar, mirar a ambdós costats abans de passar, encara que el semàfor estigui verd...).

2.3 A qui portem i com?

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	20'	20'
Fase R				
Que el participant reflexioni sobre els diferents sistemes de seguretat passiva.	Pluja d'idees i conversa de grup sobre les diferents mesures de seguretat passiva que coneixen els participants	Aula	20'	40'
Fase O				
Que el participant percebi la inseguretat de viatjar en automòbil sense fer un ús correcte dels elements de seguretat passiva (cadireta i cinturó).	Cas: "La cadireta" Explicació i simulació d'una part del cas	Aula	20'	60'
Fase A				
Que el participant valori i argumenti els avantatges de fer servir els elements de seguretat passiva (cadireta i cinturó) quan viatja en automòbil.	Conversa guiada	Aula	30'	90'

Fase R

Metodologia: Pluja d'idees i conversa de grup sobre les diferents mesures de seguretat passiva que coneixen els participants.

Objectiu:

- Que el participant reflexioni sobre els diferents sistemes de seguretat passiva.

Desenvolupament:

- El formador afavoreix una pluja d'idees sobre les mesures de seguretat passiva, motivant els participants a aportar els seus coneixements, en resposta a la pregunta: "Quins elements de seguretat passiva coneixes?"
- En el decurs de la conversa, el formador va anotant les diferents aportacions dels usuaris.

Recursos:

- Pissarra
-

Fase O

Metodologia: Cas: "La cadireta". Explicació i simulació d'una part.

Objectiu:

- Que el participant percebi la inseguretat de viatjar en automòbil sense fer un ús correcte dels elements de seguretat passiva (cadireta i cinturó).

Desenvolupament:

- El formador explica el cas-conte "La cadireta", que tracta sobre un nen, de la mateixa edat que els fills d'alguns dels participants, que surt de viatge amb la família.
 - Posteriorment, els participants representen una situació del conte: es col·loquen cinc cadires simulant l'interior d'un cotxe i es representa una frenada brusca amb el desplaçament d'un ninot cap endavant.
 - El formador fa analitzar l'experiència viscuda en la representació, i els participants han d'explicar com s'han sentit.
 - El formador proposa al grup analitzar els següents punts:
 - a) Si en José i en Juan no haguessin insistit, què hagués pogut passar?
 - b) Què creus que els ha fet fer que en Jonatan anés a la seva cadireta?
 - c) Analitza els elements de risc que hi ha en aquesta història i digues si han tingut un comportament segur o no.
-

Conte

Comença el cap de setmana. Com a bons mercaders, la família Heredia es prepara per viatjar a Tarragona amb tota la família i muntar les paradetes del mercat d'aquell diumenge a Creixell.

L'Antonio, el patriarca del clan, reparteix la família en furgonetes.

Antonio: Juan i Pilar, vosaltres portareu la furgoneta amb la roba. Tu, José, amb la Lola portaràs la furgoneta en què hi ha les sabates. Jo aniré al cotxe, dirigint la caravana.

José: Però papà, el meu fill és massa petit per anar en la furgoneta, on l'asseurem?

Antonio: No pateixis, els gitanos som una bona raça, no li passarà res.

Juan: No. Estic d'acord amb José, el nen no pot anar a la furgoneta, és arriscat.

Sota la pressió dels seus dos fills i les seves nores, l'Antonio decideix finalment, que el José, la Lola i el seu fill vagin plegats al cotxe. Ell ja portarà la furgoneta carregada amb el material per vendre.

Ràpidament, el José i la Lola criden el Jonatan perquè es fiqui al cotxe. Agafa el seu ós de peluix preferit i es dirigeix a la porta del darrere, on està la seva cadireta de color blau.

El José i la Lola li corden el cinturó, puguen al cotxe i es corden els seus. La família Heredia està preparada per començar el viatge.

En Jonatan comença a jugar i a parlar amb el seu ós de peluix.

Jonatan (dirigint-se a l'ós): Anem a fer un viatge molt llarg. Tu mira cap endavant i procura no marejar-te, que si no ho deixaràs tot fet un fàstic.

Al cap d'una estona en Jonatan deixa l'ós assegut al seu costat, damunt del seient del cotxe, i es posa a mirar el paisatge.

De cop i volta el cotxe frena bruscament. El seu pare té el costum de beure vi abans d'iniciar qualsevol viatge; diu que li porta sort. Els efectes de l'alcohol fan que el José no mantingui les distàncies i vagi a més velocitat de la permesa. Iiiiiiiiiih!, xiscla el cotxe.

L'ós surt disparat contra el vidre del davant, passant entre els caps dels pares d'en Jonatan. Les furgonetes topen amb el cotxe: Patapaaaaaam, quina trompada!! En Jonatan crida i comença a plorar.

Jonatan (referint-se a l'ós): Què t'has fet? Uèèèèè!

Per sort l'ós era un peluix a prova d'impactes.

Recursos

Cinc cadires, un ninot o similar i cinc cinturons

Fase A

Metodologia: Conversa guiada.

Objectiu:

- Que el participant valori i argumenti els avantatges de fer servir els elements de seguretat passiva (cadireta i cinturó) quan viatja en automòbil.
-

Desenvolupament:

- Es posen els participants asseguts en cercle per mantenir una conversa amb preguntes que el formador va dirigint per fer que la conversa acabi insistint sobre la necessitat de la utilització del cinturó i dels elements de seguretat, en general, per evitar greus conseqüències en cas d'accidents de trànsit. És important que els participants vegin com encara que tinguem un comportament segur, si per altra banda acceptem el risc, no hi guanyem res.
 - El formador debat amb els participants les raons que tenim per utilitzar o no els elements de seguretat passiva i la consciència que en tenim.
 - Si cal, el formador pot fer un quadre de balanç del risc a la pissarra, i que els participants assenyalin el que guanyen i el que perden si segueixen aquest comportament.
-

2.4 Autopercepció

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Discussió dels usuaris sobre l'autopercepció de la manera de conduir un vehicle.	Anàlisi de com percebem la nostra manera de conduir	Aula	50'	60'
Fase O				
Que l'usuari relacioni l'autopercepció amb la mobilitat segura.	Omplir el qüestionari Com sóc al volant?	Aula	30'	90'
Fase A				
L'usuari ha d'experimentar i discutir sobre les actituds al volant.	Anàlisi en grup dels resultats dels qüestionaris	Aula	30'	120'

Fase R

Metodologia: Conversa guiada.

Objectiu:

- Que l'usuari reflexioni sobre la seva autopercepció com a conductor.

Desenvolupament:

- S'organitza una conversa, molt general i aparentment oberta, en què el formador fa preguntes, repeteix el que diuen els participants, busca aclariments... Es tracta de conduir els participants a expressar com es perceben com a conductors, encara que aparentment es tracti d'una tertúlia.

Recursos:

Es pot utilitzar pissarra o paperògraf per anotar algunes idees, però no és imprescindible.

Fase 0

Metodologia: Qüestionari Com sóc al volant?

Objectiu:

- Autopercepció de les actituds al volant.

Desenvolupament:

- Explicació de com es realitza.
- Repartiment del qüestionari i lectura comuna per resoldre dubtes.
- Recollida per part de l'educador.

Qüestionari:

1. Si he quedat amb algú i haig d'anar amb cotxe surto amb molt de temps de marge per si hi ha qualsevol imprevist:

Molt d'acord D'acord En desacord Molt en desacord

2. Abans d'iniciar la conducció em poso el cinturó i desconnecto el mòbil:

Molt d'acord D'acord En desacord Molt en desacord

3. Mai prenc alcohol si haig de conduir:

Molt d'acord D'acord En desacord Molt en desacord

4. Hi ha molts conductors que no tenen ni idea de conduir:

Molt d'acord D'acord En desacord Molt en desacord

5. Sóc un conductor expert i puc controlar qualsevol situació compromesa:

Molt d'acord D'acord En desacord Molt en desacord

6. És pràcticament impossible que tingui un accident:

Molt d'acord D'acord En desacord Molt en desacord

7. La limitació de la velocitat màxima és absurda, sóc capaç de valorar perfectament a quina velocitat haig d'anar:

Molt d'acord D'acord En desacord Molt en desacord

8. Si arribo tard a una cita ho puc recuperar pel camí anant una miqueta més ràpid:

Molt d'acord D'acord En desacord Molt en desacord

Fase A**Metodologia:** Discussió en grup dels resultats del qüestionari.**Objectiu:**

- Discutir sobre les actituds al volant.

Desenvolupament:

- Explicació de com es realitza.
- Llegim els resultats i fem una graella a la pissarra per analitzar-los.
- Fer grups d'almenys tres participants.
- Cada grup és l'encarregat d'analitzar un parell de preguntes i concloure quines són les respostes més comunes i quines haurien de ser les conductes desitjables.
- Discussió dirigida per l'educador.

2.5 Respecte

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant reflexioni sobre l'acceptació del risc en la conducció.	Cas: "En Gerard és un sensible"	Aula	15'	25'
Fase O				
Que el participant discuteixi i valori els comportaments segurs com a conductor per a un mateix i per als acompanyants.	Cas personal	Aula	35'	60'
Fase A				
Que el participant s'adoni de la dificultat de mantenir una resposta assertiva.	Discussió guiada i simulació	Aula	60'	120'

Fase R

Metodologia: Cas: "En Gerard és un sensible".

Objectiu:

- Que el participant reflexioni sobre l'acceptació del risc en la conducció.

Desenvolupament:

- Lectura del cas.
- Discussió de grup sobre la situació que s'ha creat entre els protagonistes de la història.
- Creieu que en Gerard ha exagerat la seva conducta?
- Què penseu del comportament d'en Ferran com a conductor?

Cas: "En Gerard és un sensible"

Vas amb dos amics amb cotxe, condueix en Ferran, en Gerard és el copilot i tu estàs a la part del darrere del vehicle.

En Ferran està molt excitat perquè aneu de festa i feia molt de temps que no sortíeu tots junts. Parla animadament amb tu, girant el cap sense parar i mirant poc la carretera. Veus que en Gerard es comença a posar nerviós, però no diu res. En Ferran agafa l'estoig dels CD i es posa a buscar-ne un. En Gerard, preocupat i en un to una mica agressiu, li diu que pari de fer el beneit i que miri la carretera. En Ferran contesta que és un expert conductor i que és capaç de fer-ho tot. Encara no ha trobat el CD i ja intenta encendre una cigarreta. Just en aquell moment el cotxe del davant frena inesperadament i en Ferran frena pels pèls i se'n riu de la situació. En Gerard enfadat li diu que és boig i que ell no va amb ningú amb qui no se sent segur, i baixa del cotxe aprofitant que està parat en un semàfor.

En Ferran es gira cap a tu i diu: "Tio, jo al·lucino, si no ha passat res!! Aquest tio cada vegada està més sensible, he, he."

Tu respons...

Fase O

Metodologia: Cas personal.

Objectiu:

- Que el participant discuteixi i valori els comportaments segurs com a conductor per a un mateix i per als acompanyants.

Desenvolupament:

- A partir del cas d'en Gerard, el formador obre una roda d'opinions per tal que cada participant digui si li ha passat alguna cosa semblant (cas personal).
- A partir de la identificació de les conductes de risc, el formador formula unes preguntes als participants que han de proposar possibles conductes segures.

Preguntes:

- Què faríeu vosaltres com a conductors per tranquil·litzar en Gerard o els vostres acompanyants?
 - Què faríeu vosaltres si fóssiu acompanyants d'un conductor com en Ferran?
 - Què faríeu en les diferents situacions que heu assenyalat?
-

Fase A

Metodologia: Discussió guiada. Simulació.

Objectiu:

- Que el participant s'adoni de la dificultat de mantenir una resposta assertiva.

Desenvolupament:

- El formador condueix el grup perquè aquest accepti que a vegades no expressem quines pors tenim si corre massa... i què hauríem de fer.
- El formador escull algun dels casos personals anteriors i demana als participants de simular la situació, i experimentar la dificultat de donar-hi una resposta de manera assertiva.

Recursos:

- Pissarra o paper
-

2.6 Dues coses alhora?

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant reflexioni al voltant de la importància de concentració al volant.	Pluja d'idees	Aula	20'	30'
Fase O				
Que el participant experimenti les dificultats de concentració quan es fan dues coses alhora.	Joc	Aula	60'	90'
Fase A				
Que el participant reflexioni sobre la importància que té la concentració quan conduïm.	Dilema	Aula	30'	120'

Fase R

Metodologia: Pluja d'idees.

Objectiu:

- Que el participant reflexioni al voltant de la importància de concentració al volant.

Desenvolupament:

- Explicació de com es realitza l'activitat i explicitació de què és una pluja d'idees.
- A continuació el formador planteja la pregunta-estímul: "Quan vosaltres circuleu, com us afecta la concentració en la via si heu de fer una altra acció, com ara, consultar un mapa, buscar les ulleres de sol o l'encenedor...?".
- Els participants han d'anar dient quines conductes tenen i en quines situacions s'han trobat.
- El formador va escrivint les aportacions que fan els participants a la pissarra.
- Cal que tenir en compte, a l'hora de conduir el grup, que s'han d'anotar totes les aportacions que es facin i reconduir, si cal, les aportacions que no estan directament relacionades amb el tema.
- L'activitat fa una aproximació a la realitat dels participants i aporta informació valuosa per ajudar a progressar el grup durant la fase següent.

Recursos:

- Pissarra

Fase O

Metodologia: Joc.

Objectiu:

- Que el participant experimenti les dificultats viàries i les maneres de pal·liar-les.
-

Desenvolupament:

- El formador demana als participants que es posin per parelles.
 - Un dels membres de la parella ha de realitzar un joc de concentració basat en el moviment de les mans:
 - La mà dreta s'ha de moure en cercles cap endavant.
 - La mà esquerra s'ha de moure en cercles cap endarrere tot envoltant l'altra mà.
 - L'altre participant de la parella li ha de fer preguntes, com ara: quants anys tens? tens germans? entre el blau i el groc, quin color escolliries?... Preguntes sense gaire sentit però a les quals ha de contestar sense deixar de fer el moviment.
 - Seguidament l'activitat s'intercanvia.
 - Finalitzat el joc, el formador pregunta als participants com s'han sentit, com ha estat l'experiència.
-

Fase A

Metodologia: Conclusions.

Objectiu:

- Que el participant reflexioni sobre la importància que té la concentració quan es condueix.
-

Desenvolupament:

- Després d'escoltar les opinions de l'experiència del joc, fem una anàlisi de com conduïm i quin nivell d'atenció dipositem en la conducció.
-

2.7 Què faig amb els meus fills?

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Reflexionar sobre el nostre grau d'atenció en la conducció.	Cas: "Els fills de la Míriam"	Aula	20'	30'
Fase O				
Adonar-se de la dificultat d'evitar les distraccions.	Joc: "El constructor de castells"	Aula	30'	60'
Fase A				
Proposar possibles conductes o comportaments per evitar situacions de risc en la conducció quan anem amb acompanyants.	Discussió de grup	Aula	30'	90'

Fase R

Metodologia: Cas: "Els fills de la Míriam".

Objectiu:

- Reflexionar sobre el nostre grau d'atenció en la conducció.
-

Desenvolupament:

- Es llegeix el cas "Els fills de la Míriam".
 - S'obre una conversa en la qual els participants poden discutir les situacions viscudes per la Míriam i explicar experiències personals viscudes en relació amb les distraccions al volant.
 - És important que els participants assenyalin quins són els elements de risc que hi ha en la història.
-

Cas: "Els fills de la Míriam"

La Míriam ha de fer un viatge llarg amb els seus dos fills de 4 i 6 anys, que han d'anar lligats amb les seves cadiretes al seient del darrere. Sap que els seus fills es discuteixen sovint. Ella es posa molt nerviosa ja que, en Joan, el fill de 6 anys és més agressiu i mossega i esgarrapa l'Albert, el fill de 4 anys. La Míriam ha estat a punt de tenir diversos accidents per aquest motiu, ja que els dos nens criden i li demanen que intervingui constantment.

Un dia, tornant de visitar la tieta, després d'una jornada molt pesada, la Míriam està realment cansada. Els seus dos fills no paren de barallar-se. Ha aturat el cotxe diverses vegades per posar pau, i no hi ha manera. Fins i tot se li han escapat un parell de bufes mentre continuava conduint. Al final, la Míriam decideix aturar-se i col·locar la cadireta d'en Joan al seient del costat del conductor per evitar que es barallin. El problema, com sap la Míriam, és que en el seu vehicle està espatllada l'opció de desactivar l'*airbag* davanter del passatger.

Fase O

Metodologia: Joc: "El constructor de castells".

Objectiu:

- Adonar-se de la dificultat d'evitar les distraccions.
-

Desenvolupament:

- Fem diversos grupets de tres persones:
 - Una construeix castells de cartes, i el seu objectiu és construir un castell al més gran possible.
 - Els altres dos participants han de molestar-la tant com puguin amb insults, bromes, provocacions... Poden fer-ho tot menys tocar-la.
 - El que construeix castells s'ha de concentrar i resistir per no distreure's de la seva tasca.
 - Un cop acabat el joc, hem de comentar-lo i discutir sobre la dificultat de mantenir l'atenció en la conducció.
-

Fase A

Metodologia: Discussió de grup.

Objectiu:

- Proposar possibles conductes o comportaments per evitar situacions de risc en la conducció quan anem amb acompanyants.
-

Desenvolupament:

- A partir de les reflexions fetes amb el cas de la Míriam i les experiències del joc del castell, el formador afavoreix una conversa de grup en la qual els participants valoren i proposen possibles conductes per evitar situacions de risc en la conducció quan anem amb acompanyants.
-

3. L'alcohol

3.1 Per què es necessita l'alcohol?

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant reflexioni sobre l'efecte de l'alcohol en l'organisme.	Qüestionari de preguntes obertes	Aula	20'	30'
Fase O				
Que l'usuari reflexioni sobre els motius que ens porten a beure alcohol i la mesura en què assumim riscos.	Exposició d'un cas: "El David"	Aula	60'	90'
Fase A				
Que el participant discuteixi sobre la nostra percepció del risc quan estem sota els efectes de l'alcohol.	Joc de rol i discussió de grup	Aula	30'	120'

Fase R

Metodologia: Qüestionari de preguntes obertes.

Objectiu:

- Que el participant reflexioni sobre l'efecte de l'alcohol a l'organisme.
-

Desenvolupament:

- L'educador passa al grup-classe un qüestionari de frases per completar sobre el consum d'alcohol.
- Els participants han de completar les frases individualment.
- Completades les frases, s'obre una roda on cada participant llegeix a la resta del grup la seva resposta a la primera frase oberta, i s'obre una conversa sobre les diferents opinions expressades.
- Quan el formador considera que la primera frase està exhaurida, es passa a la segona, i així successivament.

Frases incompletes:

- Si la gent beu alcohol és perquè...
 - Prendre una copa pot ajudar a...
 - El màxim de copes que puc prendre sense que m'afecti és de...
 - Encara que hagi begut puc...
 - Noto que algú ha begut perquè...
 - Perquè l'alcohol no t'afecti, el millor és...
 - La ingesta d'alcohol provoca els efectes següents...
-

Fase 0

Metodologia: El cas "El David".

Objectiu:

- Que l'usuari reflexioni sobre els motius que ens porten a beure alcohol i la mesura en què assumim riscos.
-

Desenvolupament:

- El formador reparteix per a cada membre del grup la fotocòpia d'un cas. Primerament, cada participant llegeix individualment la història, després per mitjà de preguntes del formador es posen en comú les reflexions i les opinions de cadascú amb relació al cas.

Cas: "El David"

El David és un noi de 16 anys. No li agraden els estudis, però treballa a l'empresa del seu pare. És un bon treballador. No té problemes familiars i no ha provat mai ni l'alcohol ni el tabac. És molt tímid i una mica introvertit, li costa relacionar-se amb la colla d'amics, i sempre té excuses per no sortir, sobretot si és amb noies.

Fa molt de temps que té un interès especial per una noia, germana d'un amic seu d'infantesa, la Maria. Li agrada però no sap com apropar-s'hi.

S'acosten les vacances de Nadal i volen fer una trobada d'amics per celebrar les festes. El seu amic no li diu, però també hi van noies, la colla de la seva germana.

El David no en sap res. És l'hora del sopar i apareixen elles. El David es posa molt nerviós, insegur, no sap què fer, si acostar-s'hi o deixar passar una altra oportunitat.

En Jordi, un company del David que és un mestre en l'art de lligar, sap les preocupacions que té el David amb relació a la Maria, i se li apropa i li diu: "Per què no et prens tres o quatre copes i t'hi acostes d'una vegada? Què no veus que tu també li agrades?".

El David no sap què fer, però finalment li fa cas i al cap d'una estona, quan ja ha begut alguna copa de més, es decideix a parlar amb la Maria. Sembla que la cosa va bé. A la Maria li agrada la situació, s'hi troba molt bé amb ell.

Arriba l'hora de marxar i el David, que ha vingut amb la seva moto, proposa a la Maria de portar-la a casa, no vol deixar escapar aquesta gran oportunitat.

A la Maria li sembla bé, però s'adona que l'estat del David no és el més adient per dur-la amb moto sense córrer el risc de tenir un accident.

La Maria s'ho pensa...

- A continuació, es demana l'opinió dels participants.
 - El moderador quan vegi que el grup reitera opinions aprofita per introduir preguntes, com per exemple:
 - Faries el mateix que el David per poder estar amb la persona que t'agrada? Per què?
 - Creus que el consell del Jordi és el més adequat?
 - Creus que el David necessitava beure aquella quantitat d'alcohol per relacionar-se amb la Maria?
 - En cas de no haver begut, la relació del David amb la Maria hauria pogut ser la mateixa?
 - Si fossis la Maria, quina hauria estat la teva resposta?
 - Recollir i agrupar en una pissarra les diferents opinions dels participants. Fer una reflexió i discussió sobre el consum d'alcohol.
-

Fase A

Metodologia: Discussió de grup.

Objectiu:

- Que el participant discuteixi sobre la nostra percepció del risc quan estem sota els efectes de l'alcohol.
-

Desenvolupament:

- El formador proposa una discussió de grup al voltant de fins a quin punt som conscients del que fem quan estem sota els efectes de l'alcohol, les drogues o en estats emocionals alterats, dels motius que ens empenyen a fer-ho i del risc que assumim.
 - El formador pot, si s'escau, fer un joc de rol on els participants es posin en la situació dels protagonistes del cas.
-

3.2 Quins efectes produeix l'alcohol?

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Que l'usuari valori el risc que comporta conduir sota els efectes de l'alcohol.	Cas: "De festa"	Aula	50'	60'
Fase O				
Que l'usuari relacioni l'alcohol amb el concepte de droga i identifiqui els efectes i reconegui les conseqüències que comporten en les nostres conductes.	Píndola informativa i conversa guiada	Aula	30'	90'
Fase A				
Que l'usuari valori la importància de reconèixer que el consum de l'alcohol augmenta el risc de patir accidents de trànsit.	Discussió de grup	Aula	30'	120'

Fase R

Metodologia: Cas "De festa".

Objectiu:

- Que l'usuari valori el risc que comporta conduir sota els efectes de l'alcohol.

Desenvolupament:

- Explicació de com es realitza l'activitat.
- A continuació, l'educador llegeix o explica el cas.
- Un cop finalitzada l'explicació de la història, el formador diu quines són les dues opcions possibles i indica als participants on s'han de col·locar segons l'opció que escullin.
- Els participants que escullen l'opció A es col·loquen a l'esquerra de l'educador.
- Els participants que escullen l'opció B es col·loquen a la dreta de l'educador.
- Una vegada que els participants s'han posicionat, es divideix cadascun dels dos grups en subgrups. Entre ells discuteixen els arguments que els han ajudat a decidir-se a prendre l'opció escollida i nomenen un portaveu perquè expressi l'argument principal del grup al cap de 10 minuts.
- Després de la reflexió dels subgrups i de l'exposició dels portaveus, l'educador condueix el grup gran perquè els participants vagin exposant els arguments que els han portat a prendre la decisió.
- Durant el debat, qualsevol dels participants pot canviar d'opció, i així ho promou l'educador.
- La posició de l'educador ha de ser neutral i facilitar la comunicació i el debat de grup; també ha d'aclarir les intervencions que es produeixen.
- L'educador ha de deixar obert el dilema en acabar la sessió.

Cas: "De festa"

El Toni, el Joan i la Montse queden per sortir de festa després de treballar. A les 9h de la nit es veuen al bar al costat de la feina, al centre de Barcelona.

El Joan comenta a la Montse i al Toni que ha quedat amb un grup d'amics i amigues a Mataró a les 2h de la matinada en una discoteca. La Montse i el Toni estan molt contents, perquè veuran el Miquel i la Berta i fa molt de temps que volen "enrotllar-se" tots quatre.

Com que és molt d'hora, decideixen anar a sopar i després prendre un parell de copes abans d'anar cap a Mataró.

És la 1h de la matinada i han de sortir ràpid si volen arribar a Mataró a temps. El Joan ha begut tres cubates en el decurs d'una hora, i mentre sopava s'ha pres ell solet mitja ampolla de vi. La Montse no beu, però s'ha fumats tres porros i s'ha fet una ratlla. El Toni, que no té el carnet de conduir, no sap què fer... Mentre els seus amics han anat al bany un moment, decideix trucar-te per demanar-te consell.

Què li diries?

Li diries que anés amb el Joan?

Li diries que deixés conduir a la Montse?

Li diries d'anar a Mataró amb tren, encara que arribin a les quatre de la matinada?

Fase O

Metodologia: Píndola informativa i conversa guiada.

Objectiu:

- Que l'usuari relacioni l'alcohol amb el concepte de droga, n'identifiqui els efectes i en reconegui les conseqüències en la nostra conducta.

Desenvolupament:

Amb una sèrie de preguntes que porten els participants a expressar els seus coneixements i les seves opinions, el formador demana als usuaris la seva definició de droga i que identifiquin els efectes que produeix el consum d'aquestes substàncies en el nostre comportament.

- Preguntes clau:
 - Què és una droga per a vosaltres? (explicar la definició de droga)
 - L'alcohol és una droga?
 - Com penseu que afecta el consum d'aquestes substàncies en la percepció del risc?
 - Expliqueu els canvis de percepció depenent del grau d'alcohol a la sang.

Fase A

Metodologia: Discussió de grup.

Objectiu:

- Que l'usuari valori la importància de reconèixer que el consum de l'alcohol augmenta el risc de patir accidents de trànsit.

Desenvolupament:

El formador dirigeix la discussió del grup amb una sèrie de preguntes que permeten a cada participant valorar els efectes de l'alcohol en el nostre organisme i les possibles conseqüències de conduir sota els efectes de l'alcohol.

Preguntes:

- Creus que la gent pot controlar els efectes de l'alcohol?
 - Et preocuparia que una persona estimada anés amb un conductor que hagués begut? Per què?
 - Creus que hi ha alguna manera que passin els efectes ràpidament?
 - Fins a quin punt creus que som conscients de quins són els efectes de l'alcohol i de les drogues?
-

3.3 La família Serrat

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant reflexioni sobre la relació entre alcohol i accidentalitat.	Qüestionari: "Conducció i alcohol"	Aula	10'	20'
Fase O				
Identificar les causes de determinats comportaments a l'hora de conduir i reflexionar sobre els factors de risc en els accidents.	Cas: "La família Serrat"	Aula	45'	65'
Fase A				
Valorar les possibilitats que tenim de reduir els accidents de trànsit i les seves conseqüències.	Debat: "Es poden reduir els accidents de trànsit?"	Aula	55'	120'

Fase R

Metodologia: Qüestionari: "Conducció i alcohol".

Objectiu:

- Que el participant reflexioni sobre la relació entre alcohol i accidentalitat.

Desenvolupament:

- L'educador passa un qüestionari a cada participant amb una sèrie de preguntes que s'han de contestar individualment.
- Acabat el qüestionari es posen en comú les respostes i s'obre una discussió de grup.

Qüestionari

- Per què creus que hi ha accidents de trànsit?
- Creus que és possible reduir el nombre d'accidents de trànsit? SÍ NO
- Si has contestat SÍ, com?
- Si has contestat NO, per què?
- Què passa si es condueix sota els efectes de l'alcohol?
- Què faries si el conductor del vehicle en el qual viatges ha begut?

Fase O

Metodologia: Cas: "La família Serrat".

Objectiu:

- Identificar les causes de determinats comportaments a l'hora de conduir i reflexionar sobre els factors de risc en els accidents.
-

Desenvolupament:

- L'educador relata el cas de la família Serrat.

Cas: "La família Serrat"

La família Serrat està de celebració familiar. Han anat al casament de la neboda. Ahir van anar de comiat de solters i avui s'han hagut de llevar d'hora per recórrer els 100 quilòmetres que els separen del lloc del casament.

El banquet es fa en un hotel de muntanya. Primer hi ha un aperitiu; després l'àpat, la sobretaula, la ballaruga... Es fa de nit... han d'anar de pressa, perquè han d'acompanyar un cosí al tren...

En un revolt, el cotxe del senyor Serrat surt de la carretera.

- En grup i a partir de les preguntes de l'educador, s'analitzen les raons de determinades conductes dels protagonistes del cas.
 - Per a tu, quina ha estat la principal causa que ha produït l'accident?
 - Identifica tots els components de risc que s'han produït.
 - Per què creus que es manifesten aquestes conductes?
 - Pensaven que comportaven perill?
-

Fase A

Metodologia: Debat: "Es poden reduir els accidents de trànsit?"

Objectiu:

- Valorar les possibilitats que tenim de reduir els accidents de trànsit i les seves conseqüències.
-

Desenvolupament:

A partir de les respostes del qüestionari inicial a la pregunta:

- Creus que és possible reduir el nombre d'accidents de trànsit? SÍ NO

Es fan dos grups: els que han contestat SÍ per una banda i els que han contestat NO, per l'altra.

Cadascú exposa les seves opinions i s'obre un debat moderat per l'educador sobre les opinions dels participants amb relació a les possibilitats de reduir el nombre d'accidents de trànsit.

3.4 Tu pots triar

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant reflexioni sobre el risc al qual podem enfrontar-nos en la conducció.	Cas: "El concert"	Aula	15'	25'
Fase O				
Que el participant s'adoni que pot prendre decisions, si no és conscient del seu estat.	Discussió de grup	Aula	35'	60'
Fase A				
Que el participant s'adoni que tendim a escollir el plaer i no la seguretat.	Discussió guiada	Aula	60'	120'

Fase R

Metodologia: Cas: "El concert".

Objectiu:

- Que el participant reflexioni sobre el risc al qual podem enfrontar-nos en la conducció.

Desenvolupament:

- El formador llegeix el cas dels dos amics i els participants, en petits grups, han de reflexionar sobre les conductes dels protagonistes.
- El formador remarca els punts més importants de la situació problemàtica i pregunta als participants què farien ells si es trobessin en la situació descrita.
- Després el portaveu de cada grup posa en comú les reflexions del grup i s'obre una conversa en què s'intercanvien idees en el grup.

Cas: "El concert"

El Joan i el Ricart, el seu millor amic, estan en un concert als afores de Barcelona. Han begut molt i han consumit drogues. Quan se n'adonen, estan sols al mig d'un polígon i no hi ha transport públic per tornar a la ciutat. Fa una hora que han quedat amb uns amics per continuar la festa i faran tard. Aparcada a la vorera hi ha una motocicleta. S'apropen i se'ls acudeix agafar-la prestada. En un moment de lucidesa el Joan s'adona del que estan fent.

Tot i sent conscients que van molt col·locats, el Joan decideix passar de tot i agafar la motocicleta per tornar a Barcelona. Intentaran costar el que costi arribar a temps per continuar la festa amb els col·legues? o bé, procura fer entrar en raó el Ricart i convèncer-lo que el que anaven a fer és una bogeria, que és perillós conduir sota els efectes dels estupefaents i és millor esperar que passi l'efecte mentre caminen en direcció Barcelona?

Què creus que faran?

Fase O

Metodologia: Conversa de grup.

Objectiu:

- Que el participant s'adoni de les conductes de risc que pot assumir.
-

Desenvolupament:

- A partir del cas anterior s'obre una conversa de grup que el formador condueix mitjançant unes preguntes.
 - Preguntes:
 - Quan sortim de marxa i hem begut unes copes, agafem el cotxe per tornar a casa?
 - Si en companyia dels amics ens fumem uns porros, agafaré el cotxe per continuar la marxa?
 - Quins comportaments de risc has fet o has vist fer als teus companys (el formador apunta les conductes de risc a la pissarra com si es tractés d'una pluja d'idees i demana aclariments als participants).
-

Fase A

Metodologia: Discussió guiada.

Objectiu:

- Que el participant s'adoni que tendim a escollir el plaer i no la seguretat.
-

Desenvolupament:

- Amb tots els participants, es repassen les diferents idees que han sorgit de la discussió anterior.
 - A continuació, es fa que els participants discuteixin sobre les qüestions següents:
 - Per què escollim el que escollim?
 - Escollim des de la consciència o des de la seguretat?
 - Ens adonem del risc? Hi pensem?
 - Què podem fer per minimitzar el risc?
-

Recursos:

- Pissarra o paper.
-

3.5 Jo trio

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant reflexioni sobre la influenciabilitat a l'hora de prendre decisions.	Dilema: "El concert"	Aula	15'	25'
Fase O				
Que el participant analitzi fins a quin punt es deixa influir i les maneres de minimitzar aquesta influència.	Discussió guiada	Aula	35'	60'
Fase A				
Que el participant valori la importància de decidir per ell mateix i la dificultat que això suposa.	Discussió de grup + casos personals + <i>rol playing</i>	Aula	60'	120'

Fase R

Metodologia: Dilema: "El concert".

Objectiu:

- Que el participant reflexioni sobre la influenciabilitat a l'hora de prendre decisions.
-

Desenvolupament:

- El formador llegeix en veu alta el dilema.
 - Remarca els punts més importants de la situació problemàtica i explica als participants que han de decidir què farien ells si estiguessin en la pell del protagonista en la situació descrita.
 - No hem d'influenciar la decisió dels usuaris. Creem dos grups a partir de l'opció escollida.
 - Una vegada fets els dos grups, es fan petits subgrups per discutir les raons que els han portat a escollir aquella opció.
 - El portaveu de cada grup ha d'explicar a tots les raons assenyalades i s'inicia el debat, moderat pel formador.
 - Els grups no són tancats, és a dir, en qualsevol moment es pot canviar de bàndol.
-

Dilema: "El concert"

Tu i un grupet d'amics esteu en un concert als afores de Barcelona. Heu begut molt i consumit drogues. Quan us n'adoneu, esteu sols al mig d'un polígon i no hi ha transport públic per tornar a la ciutat. Fa una hora que heu quedat amb uns altres amics per continuar la festa i feu tard. Uns metres més enllà, veieu la silueta d'un cotxe aparcat. Us hi apropau i se us acudeix agafar-lo prestat. En un moment de lucidesa t'adones del que esteu fent. Comentes als teus amics que no és una bona idea i que us podeu ficar en un bon embolic. Es riuen de tu, et diuen gallina i que si no vols anar amb ells et pots quedar sol al polígon. Com reacciones?

Se't plantegen dues opcions:

Opció A

Utilitzar el cotxe per tornar a Barcelona i arribar a temps a la festa.

Opció B

Anar a poc a poc caminant en direcció Barcelona i arribar tard a la trobada amb els amics.

Fase O

Metodologia: Discussió guiada.

Objectiu:

- Que el participant analitzi fins a quin punt es deixa influir i les maneres de minimitzar aquesta influència.

Desenvolupament:

- El formador guia la conversa a partir d'una sèrie de preguntes perquè els participants discuteixin sobre les qüestions següents:
 - a) Per què escollim el que escollim?
 - b) Escollim des de la consciència o des de la pressió de grup?
 - c) Ens n'adonem que som influenciables? Hi pensem?
 - d) Què podem fer per minimitzar la influenciabilitat?
 - e) Ens fem responsables de les nostres decisions i del que se'n deriva?

Fase A

Metodologia: Discussió de grup + casos personals + *rol playing*.

Objectiu:

- Que el participant valori la importància de decidir per ell mateix i la dificultat que això comporta.

Desenvolupament:

- A partir del dilema de la primera part de la sessió i de la discussió guiada de la segona, el formador obre un debat amb el grup sobre la dificultat de defensar a vegades el que un pensa... Demana als participants casos que els hagin passat o de què hagin sentit parlar on s'hagi produït aquesta situació, i, si cal, els els fa representar.

Recursos:

4. La velocitat

4.1 Córrer no, gràcies!

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant reflexioni sobre per què la gent corre quan condueix.	Pluja d'idees	Aula	20'	30'
Fase O				
Que el participant s'adoni de com poden influir els factors externs en la presa de decisions.	Cas: "Buscar feina"	Aula	60'	90'
Fase A				
Que el participant tingui l'oportunitat d'analitzar i expressar les seves opinions sobre com percep i gestiona la influència dels factors externs en la conducció.	Cas personal Discussió de grup	Aula	30'	120'

Fase R

Metodologia: Pluja d'idees.

Objectiu:

- Que el participant reflexioni sobre per què la gent corre quan condueix.
-

Desenvolupament:

- S'inicia la sessió amb una pregunta oberta, d'aquesta manera els participants poden expressar el seu punt de vista, per exemple: "Penseu que la gent corre massa amb el cotxe? Per què?".
 - L'educador fa de moderador i anota a la pissarra les diverses opinions.
-

Fase 0

Metodologia: Cas: "Buscar feina".

Objectiu:

- Que el participant reflexioni sobre el risc de patir accidents de trànsit en estats alterats pel consum d'alcohol.
-

Desenvolupament:

- Es reparteix un full amb el cas "Buscar feina" a cada participant.
- El formador llegeix la història en veu alta a tot el grup.
- Després de la lectura s'obre una discussió de grup sobre el cas d'en Martí, protagonista de la història, a partir d'unes preguntes del formador.

Cas: "Buscar feina"

El Martí és un home de 42 anys, viu amb la seva dona i té tres fills. Fa deu mesos que està a l'atur i se n'ha anat sortint amb feines temporals, però ara se li està a punt d'acabar. La seva dona, que té una malaltia molt greu que li impedeix treballar, està a casa i té cura dels fills.

El Martí com que no treballa s'ha acostumat a anar a la cafeteria de sota de casa a mirar el diari i anotar les ofertes de feina.

A poc a poc s'ha fet un grup d'amics no gaire recomanable, i després d'una copa en ve una altra i deixa la família de banda.

Un matí truca a una empresa que està a uns 30 minuts amb cotxe, li concedeixen una entrevista per a una incorporació immediata; queden la mateixa tarda, a les sis.

Per celebrar-ho, després de dinar va a fer el cafè i la copa, es posen a parlar amb el grup d'amics i quan s'adona de l'hora veu que només falten 10 minuts.

Preguntes per a la discussió de grup:

- Què penses que farà el Martí?
 - Anul·larà l'entrevista de feina?
 - Agafarà el cotxe, tenint en compte el seu estat, i a quina velocitat ha d'anar per arribar-hi?
 - Penses que té ganes de trobar feina?
-

Fase A**Metodologia:** Cas personal.**Objectiu:**

- Que el participant tingui l'oportunitat d'analitzar i expressar les seves opinions sobre com percep i gestiona la influència dels factors externs en la conducció.

Desenvolupament:

- A partir del cas del Martí que llegeix el formador, els participants, asseguts en rotllana, poden comentar individualment una experiència personal o coneguda seguint les pautes del formador:
 - T'has trobat tu, o algú que coneguis, alguna vegada en una situació similar a la del Martí? Què va passar?
 - Quina opció es va prendre?
 - Què penses que s'hauria de valorar?

El formador modera la conversa del grup conduint les intervencions perquè es discuteixi la consciència d'un mateix a l'hora d'assumir riscos en la conducció per influència de factors externs.

4.2 Al límit

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant s'adoni de la diferència entre velocitat i eficàcia.	Joc dels gots d'aigua Discussió de grup	Aula	40'	50'
Fase O				
Que el participant valori l'eficàcia en la conducció.	Qüestionari sobre el joc dels gots. Discussió de grup	Aula	30'	80'
Fase A				
Que el participant analitzi i valori l'assumpció del risc.	Dilema "El badulake"	Aula	40'	120'

Fase R

Metodologia: Joc dels gots d'aigua i discussió de grup.

Objectiu:

- Que el participant s'adoni de la diferència entre velocitat i eficàcia.
-

Desenvolupament:

- Es divideixen els participants en grups equitatius.
 - Es col·loquen dues cadires per equip, separades a una distància aproximada d'uns 25 m en línia recta (una a la sortida i una altra a l'arribada), amb un recipient buit a la cadira A i un recipient ple d'aigua a la cadira B. Els recipients, preferentment, del tipus mesuradors de líquids.
 - Els integrants de cada equip es col·loquen en fila índia, darrere la cadira A, i cada jugador fa el recorregut una vegada, en una cursa de relleus fins a la cadira B. S'ha de cronometrar el temps.
 - Els equips participants han de passar l'aigua del recipient ple de la cadira B al recipient buit de la cadira A, amb gots sobre una safata (es poden posar cadires al mig del recorregut per dificultar el joc). Si no hi ha safates, els participants poden transportar el got d'un cubell a l'altre agafat amb les dents.
 - Quan tothom ha fet el recorregut es comparen els cubells dels diferents equips per veure quins estan més o menys plens.
 - Una vegada controlats els resultats de la primera part del joc, es repeteix la cursa de relleus, aquesta vegada sense cronometrar el temps.
 - Acabats els recorreguts de tots els equips, es comparen els resultats amb els de l'anterior cursa i es fa una petita discussió sobre els resultats i el perquè hi ha diferències entre una cursa i l'altra.
-

Recursos: "El concert"

Gots de plàstic, safates, aigua, un cronòmetre i cubells.

Fase O

Metodologia: Qüestionari sobre el joc dels gots. Discussió de grup.

Objectiu:

- Que el participant valori l'eficàcia en la conducció.
-

Desenvolupament:

- Cada participant ha de contestar individualment al qüestionari sobre el joc dels gots que el formador li entrega.
- Un cop contestat, es posen en comú les respostes del qüestionari i es poden escriure a la pissarra les més significatives. S'ha d'incidir en el fet que com més velocitat, menys eficàcia i més aigua vessada.

ATENCIÓ: Generalment a la segona cursa de relleus és on menys aigua es vessa i, per tant, l'aigua es trasllada més eficaçment d'una cadira a l'altra.

En cas que no sigui així, igualment cal subratllar que qui més corre és sempre qui més aigua vessa.

Recursos: Qüestionari

Qüestions	Molt d'acord	Bastant d'acord	Suficientment d'acord	Poc d'acord	Gens d'acord
1. Qui més corre és qui més omple el cubell					
2. Qui més corre és qui menys aigua vessa					
3. Qui més corre, corre més perill de vessar l'aigua					
4. L'aigua vessa perquè amb la velocitat no podem controlar el got					
5. El més eficaç és qui més corre					
6. El més eficaç és qui du més aigua					

Fase A

Metodologia: Dilema “El taller”.

Objectiu:

- Que el participant analitzi i valori l'assumpció del risc.

Desenvolupament:

- L'educador explica què és un dilema moral. Una història en què s'ha de prendre una decisió per a la qual només hi ha dues opcions possibles: s'ha de triar entre fer una cosa o fer-ne una altra amb totes les seves conseqüències.
- A continuació, l'educador llegeix o explica el dilema moral.
- Un cop finalitzada l'explicació de la història, el formador diu les dues opcions possibles i indica als participants on s'han de col·locar en funció de l'opció que escullin.
- Els participants que escullin l'opció A es col·loquen a l'esquerra de l'educador.
- Els participants que escullin l'opció B es col·loquen a la dreta de l'educador.
- Una vegada que els participants s'han posicionat, es divideix cadascun dels dos grups en subgrups. Entre ells discuteixen els arguments que els han ajudat a decidir-se per l'opció que han escollit i nomenen un portaveu perquè expressi l'argument principal del grup al cap de 10 minuts.
- Després de la reflexió dels subgrups i de l'exposició de portaveus, l'educador condueix el grup gran perquè els participants vagin exposant els arguments que els han portat a prendre la decisió.
- Durant el debat, qualsevol dels participants pot canviar d'opció, i així ho promou l'educador.
- La posició de l'educador ha de ser neutral i ha de facilitar la comunicació i el debat de grup; també ha d'aclarir les intervencions que es produeixin.
- L'educador ha de deixar obert el dilema en acabar la sessió.

Recursos: “El *badulake*”

El senyor Mohamed Ali ha vingut a comprar gots de te al *badulake* on tu treballes. És un gran client, i el teu cap el té en molt bona consideració (és un dels millors clients de la tenda, per no dir el millor).

Són les 5 de la tarda i el senyor Ali vindrà a recollir els gots que li falten a les 7; és molt important que estiguin a l'hora prevista, ja que espera la visita de gent molt important del seu país.

El teu cap diu que té 10 gots però n'hi falten 10 més. L'únic lloc on n'hi ha més és al magatzem que està situat a 20 minuts d'on tu treballes. El magatzem tanca a les 6h.

El teu cap et diu que vagis a buscar-los i que no t'entretinguis.

Com que són les 5, tu tens una hora per anar a buscar les peces; per tant, decideixes parar al bar a veure uns amics i prens una Coca-Cola. Quan te n'adones són les 5.48h. Amb el teu ciclomotor, per fer el recorregut amb tranquil·litat, necessites vint minuts. Si et saltes alguns semàfors i vas a tota velocitat potser encara hi arribaries a temps. No tens ni el telèfon del magatzem ni de la botiga i per tant, no pots avisar ningú.

Opcions:

A. Aniràs al límit per arribar cap a les 6.

B. Conduiràs tranquil, amb el risc de trobar probablement tancat el magatzem.

4.3 La velocitat

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant discuteixi el concepte de velocitat com a risc en contraposició al concepte de velocitat com a plaer.	Pluja d'idees	Aula	20'	30'
Fase O				
Que l'usuari identifiqui la velocitat com un factor de risc i en valori les conseqüències.	Joc: "Pilota moguda"	Aula	45'	75'
Fase A				
Que el participant valori el grau de risc que assumeix.	Grup de discussió	Aula	45'	120'

Fase R

Metodologia: Pluja d'idees.

Objectiu:

- Que el participant discuteixi el concepte de velocitat com a risc en contraposició al concepte de velocitat com a plaer.

Desenvolupament:

- L'educador pregunta als participants "Per què corre la gent?".
 - Cada participant ha d'apuntar un motiu en una targeta. Si vol, pot utilitzar diverses targetes per apuntar diferents motius.
 - Una vegada hagin respost, es recullen les cartolines i es posen a la pissarra/taulell bastant espaiades perquè tot el grup les pugui veure.
 - A partir d'aquí, es genera una discussió entre els participants per classificar-les segons el criteri que el grup consideri adient, amb la supervisió del moderador.
 - Un ajut per analitzar-les pot ser la freqüència en què surt determinat argument. Es pot diferenciar també entre motius interns i externs, entre "motius" i "excuses", etc.
-

Fase O

Metodologia: Joc "Pilota moguda" i grup de discussió.

Objectiu:

- Que l'usuari identifiqui la velocitat com un factor de risc i en valori les conseqüències.

Desenvolupament:

- En el joc participen tres equips formats per tres participants cadascun (depenent del grup-aula).
- La resta de grup fa d'observador i ha d'anotar totes les incidències que sorgeixin en les proves.
- S'explica el contingut de la prova:
El primer component de l'equip posa una pilota damunt d'una cullera, que porta a la boca el segon component del grup, el qual la duu fins al final del recorregut i l'entrega al tercer component de l'equip. Seguidament, torna a l'inici del recorregut i torna a començar. El recorregut finalitza quan s'han traslladat totes les pilotes.
- La prova consta de dos recorreguts:
En el primer, els participants fan el circuit sense cap tipus de pressió (quan s'acaba la prova, s'apunta el temps cronometrat, i el recompte de les pilotes que han arribat i de les que han caigut). En el segon, la via s'estreny en forma de tascó i els participants, influïts pels resultats del grup anterior, voldran anar més ràpid.
- Dins l'aula, amb les taules i les cadires apartades al fons, es deixa un espai central buit per fer l'activitat. Es col·loquen tres taules a un extrem de l'aula amb una caixa cada una, on hi ha les pilotes. Darrere d'aquestes taules, es col·loquen els lliuradors de les pilotes. A l'extrem oposat, es col·loquen tres taules amb les caixes buides, on se situen els recollidors de les pilotes.
- Acabada l'activitat, els participants que han fet els recorreguts expliquen la seva experiència.
- Els observadors també poden explicar totes les incidències registrades en els dos recorreguts pels diferents equips.

Recursos:

- Pilotes petites (millor de tres colors diferents), tres culleres i sis caixes de cartró.
-

Fase A

Metodologia: Grup de discussió.

Objectiu:

- Que el participant valori les opcions i estratègies a utilitzar per tenir una conducció més tranquil·la.

Desenvolupament:

Després de l'experiència del joc de les culleres i a partir de les diferents opinions i reflexions dels participants, el formador afavoreix una discussió sobre la perillositat dels riscos inútils que acceptem, com per exemple, amb l'augment de velocitat. Els participants han de discutir quines estratègies es poden elaborar per tractar de "pacificar" el nostre comportament i tenir tots plegats una conducció més tranquil·la.

5. La via i entorn

5.1 Anem a esquiar

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant reflexioni sobre quins són els perills que l'envolten.	- El circuit - Compartim impressions	Aula	30'	40'
Fase O				
Que l'usuari reflexioni sobre els motius que ens porten a tenir conductes arriscades.	El cas "La colla d'amics"	Aula	50'	90'
Fase A				
Que el participant adquireixi estratègies assertives per tal d'evitar situacions de risc.	- Joc de rol - Discussió de grup	Aula	30'	120'

Fase R

Metodologia: El circuit i compartir impressions.

Objectiu:

- Que el participant reflexioni sobre quins són els perills que l'envolten.
-

Desenvolupament:

- El moderador demana deu voluntaris. Cinc s'encarreguen de fer el circuit i els altres cinc, de representar els fenòmens meteorològics (vent, gel, neu, pluja i boira).
 - Els que fan el circuit han d'anar de punta a punta de classe passant per un camí marcat i han de deixar una sèrie d'objectes –com més millor–, a les taules que es troben al llarg del circuit. Per poder-los diferenciar, els objectes es poden pintar de cinc colors diferents o ser diferents per a cada un dels participants.
 - Cadascun dels participants que fan de fenòmens meteorològics fa una cosa diferent, segons el fenomen que representa.
 - NEU: tapa els ulls al participant
 - GEL: canvia el circuit marcat (o sigui, canvia les taules de lloc)
 - NEU: amaga objectes de l'inici
 - PLUJA: lliga les mans de dos participants durant una ruta
 - VENT: cada vegada que troba una taula ha de dir un refrany/frase feta
 - La dinàmica acaba quan tots els objectes s'han dut a l'altre costat de l'aula.
 - El moderador pregunta com s'han sentit els diferents participants i què passa quan hi ha alguns factors que no ens deixen utilitzar la via amb les condicions òptimes. L'educador reconduïx l'activitat, però no aporta reflexions que modifiquin les impressions dels participants.
-

Fase 0

Metodologia: El cas "La colla d'amics".

Objectiu:

- Que l'usuari reflexioni sobre els motius que ens porten a tenir conductes arriscades.
-

Desenvolupament:

- L'educador divideix l'aula en grups de cinc persones.
- Es reparteix a cada grup una fotocòpia del cas perquè el puguin llegir i discutir.

Cas: "La colla d'amics"

La Mireia, el Manel, l'Elena i l'Aleix són un grup d'amics que es van conèixer a la universitat i des de llavors, cada any van a passar uns dies a la muntanya perquè els agrada molt esquiar. Aquest any també s'hi afegeix la Montse, la germana petita de l'Aleix.

Estan molt il·lusionats perquè han acabat els exàmens de febrer i els queda un magnífic cap de setmana per endavant.

Han llogat un alberg una mica apartat de pistes, però era el que sortia més econòmic i van pensar que al capdavant anar al poble era qüestió de pocs minuts en cotxe.

La nit abans, l'Elena molt patidora per les notícies que sent a la ràdio, truca a l'Aleix i li pregunta si té les cadenes al cotxe; ell la tranquil·litza dient que ja ho té tot revisat...

Queden a primera hora del matí perquè volen arribar aviat i aprofitar el dia. Arriben d'hora i esquien tot el dia. A la nit decideixen anar al poble i sortir una estona, al pub. No gaire, perquè estan cansats de tot el dia i l'endemà volen tornar a pistes.

Pensen anar a sopar i una mica de festa, però quan van cap a sopar comencen a caure quatre gotes. La Mireia i el Manel diuen que potser no és bona idea i que seria millor girar cua. L'Aleix, que porta el cotxe, els diu que no es preocupin, que la temperatura és positiva. En sortir del restaurant veuen que està nevant moltíssim. La Montse recorda a l'Aleix que no porten les cadenes, perquè les va deixar al veí el cap de setmana anterior...

- Cada grup s'ha d'imaginar com acaba la història tenint en compte el que s'ha treballat durant les últimes sessions a l'aula.
 - A continuació, un portaveu de cada grup exposa davant l'aula quines són les seves conclusions.
 - Es posen en comú i es discuteixen les diferents aportacions.
-

Recursos:

- Fotocòpia del cas.
 - Pissarra.
-

Fase A**Metodologia:** Joc de rol i discussió de grup.**Objectiu:**

- Que el participant adquireixi estratègies assertives per evitar situacions de risc.

Desenvolupament:

- El moderador demana que cada grup es posi en la situació d'aquest grup d'amics i que busquin alguna situació que representi el cas anterior. D'aquesta manera es pot treballar la situació des d'una vessant més propera i real.
- Es pot concloure l'activitat dient als participants que seguïn en rotllana i expliquin experiències pròpies, situacions similars..., i el moderador condueix les diferents vivències preguntant si els factors externs influeixen en les nostres decisions.

5.2 Pluja i trànsit

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant reflexioni sobre quins són els perills que l'envolten.	Treball en petits grups	Aula	30'	40'
Fase O				
Que l'usuari analitzi els diferents elements de risc i proposi solucions que permetin disminuir-lo.	Cas: "L'Esteve"	Aula	50'	90'
Fase A				
Que el participant adquireixi estratègies assertives per evitar situacions de risc.	Conversa de grup: "Canviem la història"	Aula	30'	120'

Fase R

Metodologia: Treball en petits grups.

Objectiu:

- Que el participant reflexioni sobre quins són els perills que l'envolten.
-

Desenvolupament:

- Es distribueixen els participants en petits grups.
- L'educador passa al grup petit una còpia d'un jeroglífic i els participants han d'esbrinar els diferents elements de risc que ens podem trobar a la via (camions, vianants, bicicletes, obres i ciclomotors).
- Un cop han solucionat el jeroglífic, se'ls demana que inventin una història on hi intervinguin els diferents elements del jeroglífic.
- Es posen en comú les diferents històries.
- S'identifiquen entre tots els diferents elements de risc que surten a les diferents històries.

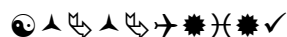
Jeroglífic

: Vehicle automòbil especialment condicionat per al transport de càrrega.

: Persona que utilitza la via.

: Velocípedes de dues rodes de diàmetre sensiblement igual accionades pel conductor mitjançant un sistema de pedals i transmissió per cadena.

: Reparació, reforma o qualsevol altra feina per millorar el ferm.

: Vehicle lleuger de dues rodes, semblant a una bicicleta, amb pedals o sense, proveït d'un motor d'explosió de dos temps de cilindrada inferior a 50 cm³.

x : A

☀: E

▲: I

⓪: O

Fase O

Metodologia: Cas: "L'Esteve".

Objectiu:

- Que l'usuari analitzi els diferents elements de risc i proposi solucions que permetin disminuir-lo.

Desenvolupament:

- El moderador reparteix a cada membre del grup una fotocòpia del cas perquè després de llegir-lo tothom pugui dir la seva opinió.
- El formador invita els participants a posar-se en la situació del protagonista del cas i analitzar els elements de risc que hi intervenen.

Cas: "L'Esteve"

L'Esteve, com cada dia, circula de Castelldefels al Prat de Llobregat per anar a treballar. Però avui és diferent a tots els altres ja que és un dia de pluja molt intensa. Justament per les condicions meteorològiques hi ha més trànsit que de costum. Observa que arribarà tard a la feina i està preocupat perquè té una exposició molt important davant d'uns compradors que han vingut expressament de la Xina. Pateix perquè depèn d'aquesta venda que ell tingui continuïtat a l'empresa.

La nit abans ha dormit poc i està cansat perquè havia d'acabar de retocar alguns aspectes perquè tot sortís perfecte.

Circula per una carretera de dos carrils per a cada sentit, i va darrere d'un camió que li tira tota l'aigua al damunt.

Per impuls, comença a fer un avançament quan justament a l'altre carril els cotxes comencen a frenar. A ell no li dóna temps i xoca amb el cotxe del davant. Amb l'impacte, aquest xoca amb l'altre i per a més sinistralitat, el que anava al darrere de l'Esteve no veu que els altres han frenat bruscament i han xocat, i l'Esteve es troba al mig...

- A continuació s'obre una conversa en la qual els participants poden opinar sobre el cas de l'Esteve.
- Les preguntes del formador ajuden a destriar els diferents elements de risc presents en la història.

Fase A

Metodologia: Conversa de grup: "Canviem la història".

Objectiu:

- Que el participant adquireixi estratègies assertives per evitar situacions de risc.

Desenvolupament:

- Un cop acabada l'anàlisi del cas, el formador demana als participants que proposin alternatives als diferents comportaments de risc localitzats.
 - Es discuteixen les diferents alternatives i, si cal, es poden simular.
-

5.3 La família Garcia

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant reflexioni sobre els efectes de la pluja i del gel.	Pluja d'idees	Aula	30'	40'
Fase O				
Que el participant identifiqui quins són els perills de conduir amb pluja o gel.	Exercici en petits grups: puzle de frases	Aula	50'	90'
Fase A				
Que l'usuari reflexioni sobre els motius que ens porten a tenir conductes arriscades.	El cas "La família Garcia"	Aula	30'	120'

Fase R

Metodologia: Pluja d'idees.

Objectiu:

- Que el participant reflexioni sobre els efectes de la pluja i del gel.

Desenvolupament:

- Comença l'activitat preguntant als participants quines són les causes d'accidents en què intervenen elements externs al vehicle i a la persona.
 - De les respostes, s'escullen els elements atmosfèrics.
 - Es fa una pluja d'idees sobre com influeixen els elements atmosfèrics en els accidents.
-

Fase 0

Metodologia: Exercici en petits grups: puzzle de frases.

Objectiu:

- Que el participant identifiqui quins són els perills de conduir amb pluja o gel.

Desenvolupament:

- S'organitzen els participants en dos grups: un grup treballa la pluja, i l'altre, el gel.
- El formador entrega a cada equip uns sobres que contenen frases que els participants han d'ordenar. Cada sobre conté una frase, i cada paraula està escrita en un paper.
- Després de deixar-los una estona per resoldre les frases, un portaveu del grup llegeix les frases que han compost.
- El moderador pot llegir les frases o donar pistes en el cas que al grup li costi arribar a la solució.

Frases referents a la **PLUJA**:

- Quan plou disminueix la visibilitat per la mateixa pluja i la condensació de l'aigua en els vidres.
- Es redueix l'adherència dels pneumàtics.
- Poden aparèixer tolls d'aigua que poden ocasionar el fenomen conegut com hidroplanatge *aquaplaning*.
- Els frens, en mullar-se perden resposta, i la frenada és més llarga.
- Augmenta el cansament en el conductor per haver d'estar més concentrat en el pilotatge i la carretera.

Frases relacionades amb el **GEL**:

- L'adherència dels pneumàtics és nul·la, cosa que causa la pèrdua del control sobre el vehicle.
- En activar els frens, les rodes queden bloquejades i es perd el control del vehicle.
- Els altres vehicles també poden perdre el control.
- S'incrementa considerablement el cansament per l'augment de l'atenció en la conducció.
- Augmenta notablement el perill d'accident.

Recursos:

- Folis
 - Sobres
 - Pissarra
 - Retoladors
-

Fase A

Metodologia: El cas "La família Garcia".

Objectiu:

- Que l'usuari reflexioni sobre els motius que ens porten a tenir conductes arriscades.
-

Desenvolupament:

- El formador reparteix a cada membre del grup una fotocòpia del cas perquè després de llegir-lo tothom pugui dir la seva opinió.

Cas: "La família Garcia"

El Ramon i la Montse són pares de tres nens i els agrada molt anar a esquiar. Aprofiten el pont de la Puríssima per fer una escapada a la muntanya. Aquest any han tingut molta sort perquè ha començat a nevar molt aviat. Han obert les pistes algunes setmanes abans per la quantitat de neu caiguda i tenen cinc dies de festa que poden aprofitar. Fa unes setmanes que van fer la reserva i els va sortir bastant bé. Van estar de sort, van trobar una oferta d'hotel + forfets.

Estem a la vigília del pont i la previsió del temps no agrada gaire a la família Garcia. Anuncien un temporal de fred siberià que afectarà tot Espanya, i que nevarà a nivell de mar. En sentir-ho, decideixen marxar aquella mateixa nit i així quan hi hagi el temporal, ells ja estaran a les pistes.

Amb les presses no agafen les cadenes; el pare pensa que ja tenen prou benzina i no pensen en el carregador del mòbil.

Estan ja quasi arribant. Neva moltíssim. La policia autonòmica els diu que sense cadenes no poden circular perquè el port no s'ha desgelat en tots els dies, a causa de la intensa nevada i només els donen una opció. Quina?

- A continuació, es demana l'opinió dels participants.
 - Un voluntari recull i agrupa a la pissarra les diferents opinions dels participants. L'educador fa de moderador durant la dinàmica.
-

5.4 Què portem?

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant reflexioni al voltant de quines són les dificultats viàries més freqüents.	Pluja d'idees	Aula	20'	30'
Fase O				
Que el participant experimenti les dificultats viàries i les maneres de pal·liar-les.	Joc i discussió de grup	Aula	60'	90'
Fase A				
Que el participant reflexioni sobre la importància que té la seguretat en les pròpies decisions.	Dilema	Aula	30'	120'

Fase R

Metodologia: Pluja d'idees.

Objectiu:

- Que el participant reflexioni al voltant de quines són les dificultats viàries més freqüents.

Desenvolupament:

- El formador planteja la pregunta-estímul: "Quan circuleu, a quins problemes us heu d'enfrontar?".
- Els participants han d'anar dient quines conductes tenen com a vianants i/o conductors (per exemple, com creuen el carrer, com circulen per una rotonda, amb quins problemes es troben, etc.).
- El formador va escrivint les aportacions que fan els participants a la pissarra.
- Cal tenir en compte, a l'hora de conduir el grup, que s'han d'anotar totes les aportacions que es facin sense fer cap valoració o comentari.
- Acabada la pluja d'idees, el formador resumeix les aportacions intentant agrupar-les per problemàtica amb l'ajuda dels participants.
- L'activitat fa una aproximació a la realitat viària dels participants i aporta informació valuosa per ajudar a progressar el grup durant la fase següent.

Recursos:

- Pissarra
-

Fase 0

Metodologia: Joc + discussió de grup.

Objectiu:

- Que el participant experimenti les dificultats viàries i proposi maneres de pal·liar-les.
-

Desenvolupament:

- El formador prepara un recorregut amb cons units per una cinta que fa de balisa. El circuit ha de tenir trams rectes, una corba i ziga-zagues. El formador demana voluntaris per participar en el joc.
 - A continuació, separa els participants en tres grups:
 - El primer grup fa d'elements de la via (semàfor, senyal d'estop...), el segon fa el circuit, mentre que el tercer és l'observador i va anotant el desenvolupament de l'activitat. Després es canvien els papers de manera que tots els grups passin per les tres situacions.
 - Dins de cada grup hi ha almenys una persona que reproduceix les diferents situacions: amb els ulls tapats per eliminar la percepció visual, amb les orelles tapades i amb una caixa de cartró que simula el conductor d'un vehicle prioritari.
 - El formador explica el circuit que han de fer i indica que el vehicle és el prioritari. D'aquesta forma els participants són els que han d'establir les normes del joc per tal de facilitar que el vehicle prioritari arribi al seu destí.
 - Finalitzat el joc, el formador recull les anotacions dels observadors. Demana a les persones que han fet el recorregut com s'han sentit i amb quins problemes s'han trobat.
 - Després d'haver escoltat totes les opinions, el formador obre una discussió per extreure'n conclusions.
-

Fase A

Metodologia: Dilema. "La Míriam i en Rafel".

Objectiu:

- Que el participant discuteixi i valori la importància que té la seguretat en les pròpies decisions.
-

Desenvolupament:

- El formador llegeix en veu alta el dilema de la Míriam i en Rafel.
 - Remarca els punts més importants de la situació problemàtica i explica als participants que han de decidir què farien ells si estiguessin en la pell del protagonista en la situació descrita.
 - No hem d'influenciar la decisió dels usuaris. Creem dos grups a partir de l'opció escollida.
 - Una vegada fets els dos grups, es fan petits subgrups per discutir les raons que els han portat a escollir aquella opció.
 - El portaveu de cada grup ha d'explicar a tots les raons assenyalades i s'inicia el debat, moderat pel formador.
 - Els grups no són tancats, és a dir, en qualsevol moment es pot canviar de bàndol.
 - Una altra manera de portar a terme el debat és que els participants es posicionin físicament a l'aula. Com més a prop se situen de la paret, més extrema és la seva posició. Per contra, com més al mig de l'aula estiguin, més imparcials són. Aquesta metodologia permet que a mesura que avança el debat, els participants es puguin moure lliurement per l'aula, dependent del punt de reflexió que adopten.
 - Repartir el dilema i llegir-lo en veu alta.
 - A continuació el formador facilita arguments perquè els participants es posicionin tant a favor com en contra.
-

Dilema:

En Rafel ha sortit de permís de cap de setmana a casa seva.

El dilluns a l'hora de tornar al centre, la Míriam, la seva dona, s'ofereix per acompanyar-lo i els dos es dirigeixen al cotxe. Són les 16h i en Rafel ha de reingressar a les 17h. Al moment de posar el cotxe en marxa, no s'engega; s'ha esgotat la bateria. En Rafel mira el rellotge i comença a posar-se una mica neguitós.

Des de la vorera del davant, els mira en Mariano que està arreglant la seva furgoneta de segona mà. En Mariano els ofereix la furgoneta, però la Míriam està dubtosa; mai no ha conduït una furgoneta i a més la furgoneta no té cinturons de seguretat.

Què penses que farà la Míriam?

5.5 Què milloraríem de les nostres carreteres?

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant reflexioni sobre l'estat de les nostres carreteres.	Que cada participant doni la seva opinió	Aula	15'	25'
Fase O				
Que reflexionin sobre quins elements de l'entorn tenen influència en els accidents de trànsit.	Elaboració d'un escrit en què expliquin quines deficiències veuen en el sistema viari com a usuaris	Aula	35'	60'
Fase A				
Que el participant valori com afecta l'estat de la via en l'accidentalitat i que reflexioni en quina mesura podem cuidar i respectar la via.	Discussió guiada	Aula	60'	120'

Fase R

Metodologia: Pluja d'idees.

Objectiu:

- Que el participant reflexioni sobre la importància de l'entorn en l'accidentalitat.

Desenvolupament:

- Fem una breu pluja d'idees sobre les nostres vies.

Fase O

Metodologia: Elaboració d'un escrit en què analitzin els dèficits de les nostres vies i intentin buscar solucions.

Objectiu:

- Que el participant analitzi quins elements de les nostres vies poden ser causa d'un accident.

Desenvolupament:

- Es divideix el grup en subgrups de tres o quatre persones.
- Cada subgrup elabora un escrit en què analitza els elements de les nostres vies que poden causar accidents: punts negres...
- Alhora han de buscar solucions òptimes.

Fase A

Metodologia: Discussió guiada.

Objectiu:

- Que el participant tingui en compte aquests elements quan condueixi.
-

Desenvolupament:

- Amb tots els participants, es posen en comú els textos elaborats.
 - A continuació, es fa una anàlisi de les nostres carreteres.
-

Recursos:

- Pissarra o paper.
-

6. Publicitat i conducció

6.1 La influència de la publicitat en la mobilitat segura

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Reflexionar sobre la influència de la publicitat en les persones.	Treball en petits grups: "La publicitat"	Aula	20'	30'
Fase O				
Identificar els productes que es consumeixen a causa de la publicitat i determinar les raons que ens porten a consumir determinats productes.	Discussió de grup "Per què enganxa la publicitat?" (poder, emocions, sexe, etc.)	Aula	30'	60'
Fase A				
Que l'usuari relacioni la publicitat amb els efectes que produeix en les persones i valori la importància dels missatges de la publicitat.	Treball en petits grups i dibuix "Publicistes per un dia"	Aula	30'	90'

Fase R

Metodologia: Treball en petits grups: "La publicitat".

Objectiu:

- Reflexionar sobre la influència de la publicitat en les persones.

Desenvolupament:

- Creem petits grups per elaborar l'activitat.
 - Visualització de diferents anuncis d'avui dia que pretenen vendre productes, com ara begudes alcohòliques, cotxes, motocicletes, utilitzant, si fes falta, retalls de revistes, etc.
 - Els participants han de dir quin dels anuncis els agrada més i per què.
 - Es defineixen 5 perfils de persones a qui van dirigits els anuncis publicitaris: un nen de 10 anys, un jubilat, un adolescent de 17 anys, un adult de 35 anys i un treballador del transport, i els participants han de relacionar els anuncis que hem presentat amb cadascuna d'aquestes persones.
 - Una vegada realitzades les activitats, el portaveu de cada grup ha d'explicar a la resta dels participants els resultats de les seves reflexions obrint una discussió de grup sobre les raons aportades per cada petit grup.
-

Fase O

Metodologia: Discussió de grup "Per què enganxa la publicitat?" (poder, emocions, sexe, etc.).

Objectiu:

- Identificar els productes que es consumeixen a causa de la publicitat i determinar les raons que ens porten a consumir determinats productes.

Desenvolupament:

L'activitat consisteix a identificar els productes que més es consumeixen a partir de la publicitat i que tenen relació amb la mobilitat segura.

De forma oral, es pregunta als usuaris quins productes consumeixen més (amb relació a la mobilitat segura). L'objectiu d'aquesta pregunta no és que li donin un ús correcte o no, sinó saber per quins motius es consumeixen "x" productes. Les respostes dels participants es poden anar anotant a la pissarra i ser objecte d'una discussió per part dels participants.

Un cop elaborat el sondeig, el resultat ha de ser, bàsicament, begudes alcohòliques, tabac, cotxes i motos (se'n poden donar d'altres).

Fase A**Metodologia:** Treball en petits grups i dibuix "Publicistes per un dia".**Objectiu:**

- Valorar la importància dels missatges de la publicitat.

Desenvolupament:

L'activitat consisteix a ser publicista per un dia i crear i elaborar l'anunci publicitari d'un producte.

Dividim el grup en petits grups. Segons la quantitat de participants en farem més o menys, i cada grup ha de tractar un tema. A cada grup li repartim diferents productes dels quals ha d'elaborar una campanya publicitària, en resum, un spot. Cal que ens fixem en els colors que s'utilitzin, els elements que hi surtin, que acompanyin el producte, el "decorat" o entorn on es dugui a terme l'escena, etc.

Un cop passat el temps establert, fem la posada en comú grup per grup. Posem de manifest els elements que ells han aportat i els elements de la campanya original en relació amb la mobilitat segura.

6.2 Els vídeos de les campanyes publicitàries

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i introducció de l'activitat	Col·locar les cadires i la televisió Presentació i descripció de l'activitat	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant reflexioni i comenti les característiques dels tipus d'anuncis de les campanyes de conscienciació per als conductors de vehicles.	Veure vídeos d'anuncis (d'Espanya o de fora) sobre les campanyes de conscienciació. Prendre notes, si s'escau, i comentar-ho amb el grup.	Aula	30'	40'
Fase O				
Que el participant reflexioni al voltant de l'impacte dels anuncis i de les seves característiques.	Pluja d'idees i debat sobre les campanyes de conscienciació.	Aula	20'	60'
Fase A				
Que el participant reflexioni al voltant dels arguments als quals és més sensible.	Discussió de grup, reflexió individual i treball en grup: Si fossis publicista, en quins elements incidiries?	Aula	20'	80'

Fase R

Metodologia: Veure vídeos, prendre notes, si s'escau, i comentar-los amb el grup.

(Nota: El Servei Català de Trànsit ha publicat en DVD *La publicitat al servei de la seguretat viària*, que recull les campanyes preventives fetes per trànsit des del 1999 al 2005. Està en català, castellà i anglès).

Objectiu:

- Que el participant reflexioni i comentï les característiques dels tipus d'anuncis de les campanyes de conscienciació per als conductors de vehicles.

Desenvolupament:

- Visualització de vídeos de campanyes publicitàries relatives als accidents de trànsit, amb la possibilitat de poder prendre notes.
- Obrir una roda d'opinions sobre els diferents anuncis. Si s'escau, se'n pot tornar a passar algun.
- Suggeriments per al guió de la conversa poden ser:
 - Recordaves algun anunci i/o eslògan? Quins? Per quin motiu?
 - Com creus que influeixen aquests anuncis en la població. Tots de la mateixa manera?
 - Com reaccions quan mires aquests anuncis?

Fase O

Metodologia: Pluja d'idees i debat sobre les campanyes de conscienciació.

Objectiu:

- Que el participant reflexioni al voltant de l'impacte dels anuncis i de les seves característiques.

Desenvolupament:

- A partir de les notes preses durant el visionat dels anuncis i les reflexions dels participants, fer un llistat de les característiques dels anuncis.
 - A quin públic van destinats?
 - Són racionals o emocionals?
 - Quins arguments utilitzen? Quines emocions desperten?
 - Com es poden classificar (línia dura *versus* línia tova)?
 - Quins creus que són més efectius?
 - Coincideixen amb alguna època de l'any?
 - Per què creus que hi surten els personatges que hi surten?
 - L'educador afavoreix i modera un debat d'idees dels participants a favor o en contra d'aquestes campanyes de conscienciació i sobre els seus efectes a l'hora de necessitar mantenir situacions més segures en la conducció.
-

Fase A

Metodologia: Discussió de grup, reflexió individual i treball en grup: Si fossis publicista, en quins elements incidiries?

Objectiu:

- Que el participant reflexioni al voltant dels arguments als quals és més sensible.

Desenvolupament:

- L'educador demana als participants que identifiquin els aspectes als quals són més sensibles (és a dir, que diguin les característiques que ha de tenir un anunci perquè els arribi).
- Segons els resultats, el formador proposa la creació de grups homogenis (els que els agrada la sang i el fetge, per exemple, junts; els que prefereixen que els recordin la família...).
- Es proposa a cada grup (si pot ser que tinguin un nombre més o menys homogeni) de fer un eslògan (o si el temps ho permet, un anunci) que creguin que seria efectiu amb les característiques que han dit.

6.3 Anuncis i més anuncis

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació	Aula	10'	10'
Fase R				
Que el participant adquireixi una visió global al voltant de la quantitat i tipologia d'accidents.	Lectura individual del dossier de notícies d'accidents de trànsit publicades als diaris i posada en comú.	Aula	50'	60'
Fase O				
Que l'usuari s'adoni de la freqüència amb què passen els accidents produïts per un mateix factor de risc.	Treball en petits grups. Qüestionari.	Aula	30'	90'
Fase A				
Que el participant vegi la necessitat de canviar la conducta i assumir menys risc per tal de minimitzar la probabilitat de patir un accident.	Pluja d'idees i conversa de grup.	Aula	30'	120'

Fase R

Metodologia: Lectura del dossier de notícies d'accidents de trànsit publicades als diaris i comentaris en petits grups.

Objectiu:

- Que el participant adquireixi una visió global al voltant de la quantitat i tipologia d'accidents.

Desenvolupament:

- S'entrega als usuaris el dossier de notícies d'accidents de trànsit publicades als diaris. S'intenta que hi hagi diverses notícies per a cada participant.
- Els participants llegeixen en veu alta algun fet de la notícia que els hagi cridat l'atenció, o el titular de la notícia.
- El formador pot apuntar a la pissarra alguna dada que sigui d'interès ("el 50% de les víctimes mortals es produeixen en accidents *in itinere*", per exemple).
- Per animar la conversa sobre les notícies, el formador pot fer les següents preguntes:
 - El titular s'adequa a la notícia o potser s'hauria d'ampliar, modificar, etc. Si fos així, com seria?
 - Per què considereu que és notícia?
 - Considereu que el titular es podria adaptar a alguna altra notícia?

Fase O

Metodologia: Treball en petits grups. Qüestionari.

Objectiu:

- Que l'usuari s'adoni de la freqüència amb què passen els accidents produïts per un mateix factor de risc.

Desenvolupament:

- Es fan grups de tres o quatre participants.
 - Cada grup classifica les notícies segons el tipus d'accident reportat.
 - La classificació l'ha de crear el mateix grup.
 - De cada notícia es pot explicar el contingut, destacar factor/s de risc, conseqüències, etc.
 - En la posada en comú es fa un llistat del tipus d'accidents registrats per cada grup.
 - Una vegada realitzada la tasca, el portaveu de cada grup explica el treball fet a tot el grup i s'obre una discussió entre tots els usuaris.
-

Fase A**Metodologia:** Pluja d'idees i conversa de grup.**Objectiu:**

- Que el participant vegi la necessitat de canviar la conducta i assumir menys risc per tal de minimitzar la probabilitat de patir un accident.

Desenvolupament:

- Els participants, a partir d'una pregunta formulada per l'educador, fan una pluja d'idees sobre possibles mesures per prevenir determinats tipus d'accidents.
- Les idees són objecte de discussió en el grup i l'educador reconduïx la discussió de manera que tothom hi participi, propiciant propostes de prevenció dels participants.

Pregunta:

- Quines mesures es podrien haver pres per intentar prevenir una notícia d'aquest tipus?

6.4 Publicitat enganyosa

Objectiu	Descripció de l'activitat	Lloc	Temps parcial	Temps total
Presentació i descripció de l'activitat	Presentació i descripció de l'espai	Aula	10'	10'
Fase R				
Que els usuaris identifiquin els valors que fa servir la publicitat per vendre cotxes.	Treball en petits grups. Anàlisi d'imatges.	Aula	50'	60'
Fase O				
Que l'usuari reconegui què és i com funciona la publicitat relativa a la conducció.	Conversa guiada: "Què és la publicitat?"	Aula	30'	90'
Fase A				
Que l'usuari experimenti i proposi una publicitat que utilitzi valors propis de la conducció.	Construcció d'un anunci.	Aula	30'	120'

Fase R

Metodologia: Treball en petits grups. Anàlisi d'imatges.

Objectiu:

- Que els usuaris identifiquin els valors que fa servir la publicitat per vendre cotxes.

Desenvolupament:

- Es fan grups d'almenys tres participants i el formador reparteix a cada grup anuncis de premsa i diaris, publicitat en general, relativa a la venda de cotxes.
 - Remarquem que cada grup ha d'intentar esbrinar quins són els valors que intenten copsar els publicistes per vendre cotxes.
 - Els grups han de plasmar a la pissarra les seves opinions.
 - El portaveu de cada grup ha d'exposar a la resta dels grups els valors que han identificat i explicar la raons de la seva tria.
 - L'educador condueix la discussió que s'obre entre els grups.
-

Fase O

Metodologia: Conversa guiada: "Què és la publicitat?".

Objectiu:

- Que l'usuari reconegui què és i com funciona la publicitat relativa a la conducció.

Desenvolupament:

- El formador utilitzant una sèrie de preguntes condueix la conversa de manera que els participants arribin a definir la publicitat, com es desenvolupa i quins efectes té en els usuaris de mitjans de transports: cotxes, motos, etc.

Preguntes:

- Què es la publicitat?
- Quins valors fa servir per captar l'interès dels compradors?
- Com afecta la nostra conducta i la conducció?

NOTA: El formador, a part d'altre material, pot consultar els següents enllaços:

Comunicació persuasiva:

<http://www.capitaleemocional.com/autor/Crisharo/comactitud.htm>

Comunicació persuasiva, publicitat i trànsit:

<http://www.slideshare.net/ClubDiogenes/psico-presentation>

Teories de la comunicació, persuasió i publicitat:

<http://rehue.csociales.uchile.cl/publicaciones/mad/02/paper0602.htm>

Fase A

Metodologia: Construcció d'un anunci.

Objectiu:

- Que l'usuari experimenti i proposi una publicitat que utilitzi els valors propis de la conducció.
-

Desenvolupament:

- Fer grups d'almenys tres participants.
 - Donem a cada grup una cartolina amb un dels valors que vulguem que quallin en els usuaris: solidaritat, seguretat passiva, seguretat activa, responsabilitat, autoprotecció... És convenient que siguin els valors que ells mateixos hagin obtingut en l'exercici anterior.
 - Han de fer un anunci per vendre un cotxe amb un dels valors anteriors com a reclam publicitari.
 - La tècnica la pot triar l'usuari: trobar un eslògan impactant, collages d'imatges, dibuix...
 - Explicació de l'anunci per part de cada portaveu dels grups i posterior discussió.
-

IV Bibliografia

- ESTEBAN, F i Di BARTOLOMEO, L (2007): *Formació de formadors per a la mobilitat segura*. Generalitat de Catalunya, Barcelona.
- FULLER, R. (1984): "A conceptualization of driving behaviour as threat avoidance." *Ergonomics*, 27.
- FULLER, R.(1988): "On learning to make risk decisions". *Ergonomics*, 31.
- WILDE, G. (1982a): "The theory of risk homeostasis: implications for safety and health". *Risk Analysis*, 2.
- SOMALI, H. i ANATINE, R. (1988): "The zero-risk theory and overtaking decisions". En J. Rothengatter i R. De Bruin (Eds.). *Road user behaviour: Theory and Research*. Assen /Maastricht, The Netherlands: Ed. Vam Gorcum.
- GENERALITAT DE CATALUNYA . SERVEI CATALÀ DE TRÀNSIT (2004): *Guia d'educació per a la mobilitat segura*.
- GENERALITAT DE CATALUNYA . SERVEI CATALÀ DE TRÀNSIT (2006): *Programar des de la GEMS. Educació per a la mobilitat segura*.
- GENERALITAT DE CATALUNYA . SERVEI CATALÀ DE TRÀNSIT (2008): *Programar des de la GEMS. Educació per a la mobilitat segura, Volum 2*.
- GENERALITAT DE CATALUNYA . SERVEI CATALÀ DE TRÀNSIT. *Anuari estadístic d'accidents a Catalunya 2007*.
- JUAN JESÚS MARTÍN GARCÍA y colaboradores. *Manual práctico de conducción para conductores profesionales*. Dirección General de Tráfico.

Webs consultades

<http://www.dgt.es>

<http://www.gencat.cat/transit>

<http://www.tesisenxarxa.net/TDX-1204103-173155/>

http://webfacil.tinet.org/usuarios/jafe/web_arti_IOGA_MEDITACIO_20070923160945.doc

http://motor.terra.es/motor/actualidad/articulo/distraccion_causa_accidentalidad_29996.htm

<http://www.lavozdeasturias.es/noticias/noticia.asp?pkid=322699>

<http://www.enciclopedia.cat/>

http://www.fundacioabertis.org/rcs_jor/delort.pdf

<http://www.cea-online.es/reportajes/seguridad.asp?seg=1>

http://www.consumer.es/web/es/motor/educacion_y_seguridad_vial/2006/03/28/150531.php

Gestió del coneixement

